

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Pentek, november 16.

Fekete csütörtök.

Beteljesedett. Amit érzett, tudott előre minden józanul gondolkozó ember: ami el nem maradhatott, mert az örületnek is van határa: az bekövetkezett. A sok légvár, a mit a tőzsde sikamlós talaján építettek a háboru esze-veszett hazárdörjei, mind összeomlott egy nap alatt.

A milliók bolondjainak fekete csütörtöke volt a mai nap. A háboru alatt divattá lett meggazdagodni. Hadsereg-szállítás nem jutott minden embernek, de tőzsdei papir igen. Aki némileg figyelemmel kísérte a főváros korrumpált társadalmát, az a halál bizonyosságával jósolhatta meg, hogy a pénz után való emez örült hajszának nem lehet befejezője más, csak egy rettenetes összeomlás.

Budapestén börtözött az utóbbi időben mindenki. Apró banktisztviselők, százazrekre rugó angazsmánokat vállaltak. Színeszek jobban ismerték a Fabankot, mint Schakespeare, újságírók a papirhiány idején, térdig gázoltak a Rima és az Általános köszén papirjaiban. Játszott a börzén külön a férj, külön a feleség. Mert arany esett a tőzsde körül, csak a kezét kellett az embernek kinyújtani utánna.

Aránylag csekély lombard-fedezet mellett vagyronról álmodhatott mindenki. Az ügynők nyakra-főre akvirálták a vásárlási megbizásokat. És ment zavartalanul minden fölfelé.

A papirok hozadéka öt, négy, három és két percentre szállott le. Utóbb már senki sem gondolt arra, hogy mit jövedelmez a papir, csak azt nézte, hogy mit lehet nyerni a holnapi, meg a holnaputáni kurzuson.

Egy gyászos csütörtökön aztán bekövetkezett a fordulat. A bankok nem tudták, vagy nem akarták tovább támogatni az örült játékot. A lombardot felmondták. Oriási fedezeteket követeltek, ellenkező esetben eladták a papirt. Az ilyen tömeges kényszereladások hatása elképzelhető. Amilyen indokolatlanul rohantak fel az értékek hónapokon át, olyan megokolás nélkül zuhantak alá egy napon. Tudósítónk telefonjelentése szerint milliárdokra rug az az összeg, mely ma eluszott a tőzsdén.

A vidék aránylag nincs súlyosan érdekelve a krach gyászában. Hivatásos tőzsdéjátékosokra borul itt csak némi szomorúság holnap, egyéb baj nem igen történik.

A vidéki intézetek s a fővárosi bankok vidéki fiókjai nem igen csábitották tőzsdejátekra ügyfeleiket.

A vidék egészséges levegője megoltalmazta a vidék dolgozó polgárságát.

Felemelik az adót az egész vonalon.

(Elkészült a háborus költségvetés.)

(Tudósítónk telefonjelentése.) Budapest. A közgazdasági és politikai világ feszült figyelemmel várja Wekerle Sándor miniszterelnök háborus költségvetését, amely egymaga lesz hivatva a Ház legközelebbi ülészakát foglalkoztatni. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök már elkészült a terjedelmes elaborátummal, amelyen az államnyomda serényen dolgozik.

Egy fővárosi lap a költségvetés legáltalánosabb tanuságairól ezeket írja:

A pénzügyi tárcáva megbízott miniszterelnök teljesen elkészült adóügy tervezetével. Az új költségvetés negyedfél milliárdban, pontosan 3.468.903.811 koronában van előirányozva. A bevétel 26 millióval kisebbedett. A szárazföldi hadsereg mozgósítására kifizettek 15 milliárdot. A járművekért adott kárpótlás kitesz 347 millió, a haditengerészet mozgósítására 186 milliót, együttesen tehát 15 és fél milliárdot. Ezen horribilis terhek fedezésére rendkívüli bevételeket kellett teremni. Az 1917-18. évi tervezetet tudvalevőleg a Tisza-kormány pénzügyminisztere készítette el. Wekerle azonban revízió alá vette. Új bevételi források lehetőségét nyitotta meg és közel egy féll milliárdal gyarapította a fedezetet. A többlet új adókból áll elő. Wekerle megadóztatja az Osztrák-Magyar bank hadinyereségét, első sorban a háborus három év eredménye gyanánt 54 millió koronát irányzott elő. Ezen a címen új adó készül a bortermelek ellen. Ebből az adónemből 15 milliót remél. Új alapokra kerül az ajándékozás, illetve örökösödési illeték törvénye. Ettől 20-25 millió többlet vár a miniszterelnök. Wekerle az egyes régebbi adók bevételeit felemeli 60 százalékkal, ami azt jelenti, hogy minden adózó polgárnak a földhasznadóját, a harmadosztályu kereseti adóját, bánya- és vállalati adóját törvényhatósági felhatalmazással felemeli a már fizetett 60%-al. Ebből az új adóból évi 92 millió többlet nyer az állam.

A személyszállítás felemelt évi tarifája 9 és fél millió, a vasuti szállítás tervezett felemelése 47 millió többlet jelent.

A jövedelemadóból Wekerle 50 milliót akar kihozni. Kiakarja terjeszteni a miniszterelnök a vagyonadót, mely alól eddig az 50 ezer koronán aluliak mentesek voltak. Ezentul a 20 ezer koronánál kisebbek lesznek mentesek, minek folytán a költségvetés 42 milliót állt be jövedelemtöbbletként.

A hadinyereségadóra új törvény készül. Ezen a címen 182 millió bevételre van kilátása az államnak. Emelik a só árát. Ez évi 15 millió többlet jelent.

Wekerle miniszterelnök a cukrot és szeszt változatlanul hagyja.

Az államadóságok kamatainak fedezésére a legutóbbi költségvetés 338 milliót irányzott

elő. Az új költségvetésben erre a célra 691 millióval nagyobb összeg van előjegyezve. Az állami adóságok kamatterve tehát már most 30 millióval haladnak meg az egy milliárdot.

Az egységes kormánypart.

— Januárban tárgyalják a választójogot. —

(Tudósítónk telefonjelentése.) Budapest. A kormányt támogató kisebbségi pártok közös bizottsága ma délelőtt értekezletet tartott a néppárt körhelyiségében, hogy megvitassa a kormány munkaprogramját, az egységes pártalakításra vonatkozó terveket és megbeszélje az aktuális politikai helyzetet. Az értekezleten, amelyen Wekerle Sándor miniszterelnök is jelen volt, Andrássy Gyula gróf elnökölt. Jelen voltak az alkotmánypart részéről: Windischgraetz Lajos herceg, Springer Ferenc, Sztarényi József, a Károlyi-párt részéről: Károlyi Mihály gróf, Holló Lajos és Balla Aladár, az Apponyi-párt részéről: Zsinszky István és Platty György, a néppárt részéről: Molnár János, Bartos János és Landauer Béla, a demokraták részéről: Bródy Ernő, a pártönkivüliek megbizásából: Polónyi Géza.

Andrássy Gyula gróf néhány szóval nyitotta meg az értekezletet.

Polónyi Géza hosszabb beszédben ismertette a miniszterelnökkel a közös bizottságok munkáját. A közös intéző-bizottság kérte a miniszterelnököt, hogy a választójogi törvényjavaslatot sürgősen tárgyalassa le. Ohajtják a katolikus autonómiát és ezzel kapcsolatban a többi felekezetekeket érintő javaslatok tárgyalását.

Wekerle Sándor részletesen kifejtette terveit és felfogását az aktuális helyzetről. Bejelentette, hogy a kormány november 20-án be-terjeszti a költségvetést és az ezzel kapcsolatos új adójavaslatokat és a választói jogot. Ezeket a javaslatokat nem kívánja azonnal tárgyaltatni, hanem csak néhány kisebb javaslatot, talán a cukoradóra és boritalra vonatkozó javaslatokat és a bankprovizóriumot. A választójogi javaslatot ad hoc-bizottsághoz utasítják körülbelül úgy, mint Tisza idején, amikor 40 tagu bizottság tárgyalta le a választójogi javaslatot. Azt hiszi, hogy a számarányra nézve sikerül méltányos megállapodást létesíteni. Mivel a kisebb törvényjavaslatok letárgyalása után a delegációk ülése össze, ezalatt a többi törvényjavaslat tárgyalása szünetelni fog. A delegációk ülése után a választójogi törvényjavaslatot fogják tárgyalni valószínűleg januárban.

Ezután egységes pártalakítás eshetőségeiről beszélt a miniszterelnök. Szerinte az egységes pártalakítás a programtól függ. A pártalakítás részleteit ne tárgyalja a közös bizottság, mert időrendi okokból illetékes helyen bizonyos kérdéseket még nem volt alkalma tisztázni. A egységes pártalakításra vonatkozó ak-

cio a delegációk ülésezése alatt folytatódni fog.

A értekezleten az egységes pártalakításra vonatkozó vélemények nagyon megoszlottak. Megállapodtak, hogy a míg aközös klubhelyiséget berendezik, addig minden esütörtökön a néppárti klubhelyiségben találkoznak. Határozatot az értekezleten nem hoztak.

Egy fővárosi estilap azt írja, hogy a néppárt és a Károlyi-párt jelen volt tagjai nem nagyon lelkesedtek az egységes kormány-párt eszméjéért s a többség — úgy látszik — az egységes kormány-párt eszméje ellen foglalt állást. Az Apponyi-párt nevében Zlinszky István rokonszenvesen nyilatkozott a fuzióról.

LEGUJABB.

Békét közvetít a pápa.

Érkezett éjjel 1 órakor.

Lugano. Rómában megerősítették azt a hírt, hogy a pápa újabb béke közvetítésre készül. A pápát nagyon lesújtotta Olaszország veszélye és a teljes katasztrófa megelőzése céljából már legközelebb konkrét javaslatot tesz a hadviselő feleknek.

Bécs. A berni béke-konferencia béke tanácskozásait novem. 21-én kezdi meg tekintet nélkül arra, hogy egyes államok megtagadják-e a tagok utlevelének kiadását.

Zürich. A Züricher Post írja: A Piave-vonal mögött a legközelebbi szakasz a Brentanova-vonal. Ha az entente hadvezetősége Venezia feladását határozta el, ez tisztán katonai okokból történt, mert a Garda-tó—Adige-vonalon kedvezőbb viszonyok között lehetne berendezni a védelmet. Ez esetben természetesen nagyon értékes területeket kellene az ellenségnek átengedni. Idegen hadvezetőségnek könnyebben esik az ilyen elhatározás, mint az olaszoknak és ma a hadműveleteket már nem az olasz vezérkar, hanem Fochs és Roberts vezetik.

Basel. A Daily Chronicle írja: A szövetségeseknek Olaszországba küldött segítő csapatai ugylátszik még nem elég támaszok arra, hogy az ellenséget feltartsák. Ha az ellenséges hadvezetőség — mint ezt Lloyd George is elismeri — csakugyan fölényben van, akkor még idejében fel kell adni más olasz területeket is. Most már nemcsak arról van szó, hogy Olaszországot megmentés, hanem az ententének a végleges győzelmet is meg kell szerezni.

Berlin. Az Avanti jelenti, hogy a szocialisták hétfőn békeindítványt terjesztettek a kamara elé. A Daily Telegraph szerint a kormány ünnepélyesen ki fogja jelenteni, hogy fenntartja igényeit az ellenséges uralom alatt lévő olasz területekre és az Adriára.

Gent, november 15. Az Agenzia Stephani jelentése szerint Giolitti hozzájárult egy a kamara megnyitása alkalmával benyújtandó napirendhez, amely arra törekszik, hogy a nemzeti egységet helyreállítsa. Fő dolog, hogy most minden vitát elkerüljenek. A neutralistáknak egyáltalán nem szabad beszélni a megnyitó ülésen, a szocialisták részéről pedig csak Turati fog beszélni. A kormány nyilatkozatát nem fogják vita tárgyává tenni.

Gent. Az Agence Fournier jelenti, hogy Cadorna visszavonul a magánéletbe, mert mint megvert hadvezér, nem tudná az entente haditanácsában olyan tekintélyvel képviselni Olaszországot, amint ez szükséges volna. Utódjául Porro tábornokot emlegetik.

Grác. A Grazer Tagespost írja: Feltrével az olaszok legnagyobb ipari városai

Nincs ellentét

Tisza és Czernin között.

(Miről tárgyalt a külügyminiszter?)

(Tudósítók telefonjelentése.) Bécs. Itteni mértékadó politikai körök úgy látják, hogy a budapesti kormánypártok enyhíteni szeretnék annak jelentőségét, hogy Czernin Ottokár gróf közös külügyminiszter három ízben tárgyalt Tisza István gróf volt miniszterelnökkel. Erre vall, hogy a külügyminiszter e tanácskozásához azt a magyarázatot fűzi, mintha Tisza és Czernin között a múltban ellentétek lettek volna. Ezekből a jelekből is megállapítható, hogy a magyar kormányt támogató pártok erősen a hatása alatt állnak Czernin és Tisza behatározásainak.

(Tudósítók telefonálja.) Budapest. Egyik fővárosi lap értesülése szerint mindazon híresztelések, melyek a külügyminiszter és Tisza István gróf közötti ellentétekről beszélnek, nem egyebek dajka meséinél. Czernin külügyminiszter Tiszával mindig mindenben a legkifogástalanabb egyetértésben működött. Ezért tehát nem lett volna oka a külügyminiszternek, hogy három ízben is tárgyaljon a volt magyar miniszterelnökkel. Mérvadó körökben kétségtelennek tartják, hogy mégis vele tárgyalt a legtöbbet; ez nemcsak annak következménye volt, hogy Tisza a többségi párt vezére, hanem azért is, mert ezen felül egyéni súlyával még ma is, mikor már nem miniszterelnök, egyik legnagyobb és legtekintélyesebb államférfiu.

Budapest. Czernin Ottokár gróf külügyminiszter ma reggel feleségével és leányával együtt visszautazott Bécsbe. Vele utazott Colloredo-Mannsfeld gróf követségi tanácsos, Praznovszky István dr. sajtófőnök, osztálytanácsos és Marsovszky Jenő dr. titkár is.

Bécs. A megbeszéléseken, amelyeket Tisza István gróf a közös külügyminiszterrel folytatott, hir szerint a delegációk kérdése került szóba. Ezen kívül a lengyel kérdést és a csehnek az osztrák képviselőházban Magyarország ellen intézett támadásait is megbeszéltek. Tisza biztosította Czernint, hogy a munkapárt a delegációban, ahol szintén többségben van, támogatni fogja az ő külpolitikáját, de a cseh támadások dolgában és a lengyel kérdésben bizonyos megnyugtató nyilatkozatokat kíván, hogy így a munkapártnak a Czernin-féle külpolitika támogatását megkönnyítse. Hir szerint Czernin megígérte Tiszának, hogy ezeket a megnyugtató felvilágosításokat megadja. Czernin a legjobb benyomásokkal tért vissza Budapestre Bécsbe.

Mint értesülünk, Czernin gróf legközelebb ismét Budapestre megy, hogy behatóbb megbeszéléseket folytasson olyan személyiségekkel, akikkel most az idő rövidsége miatt nem tárgyalhatott.

Bécs. A cseh pártok egyre hevesebben készülődnek a delegációk megnyitására, melyeken szerintük nagy meglepetéseket tartogatnak a magyar közvélemény számára. A cseh aspiránsok, akik már nem állnak meg Magyarország határánál, 3 vármegyét követelnek

egyikét veszítették el. Feltrében ugyanis nagyszabású villamosági telepek vannak, amelyek a velencei síkság igen sok városát és községét látják el villamos hajtóerővel és világítással. A város elfoglalásával tehát a velencei síkság ipartelepei kénytelenek lesznek villanyerő hiányában üzemüket beszüntetni. Feltrében több muniციogár is volt, a mely most kezünkre került.

a maguk részére, jóformán egész északnyugati Magyarországot. Ezekkel a tulzó tervekkel szemben irányadó bécsi körökben remélik, hogy az osztrák, de főleg a magyar kormány óriási eréllyel fog fellépni a delegációban a monarchia létalappját veszélyeztető veszedelemes törekvések ellen.

Három vagon zsír.

(Ami nyugodtan pusztul Aradon.)

(Saját tudósítónktól.) Az Aradi Közlöny megírta, hogy az aradi rendőrség a városban zsír razzitát rendezett, amelynek meglepő eredménye volt. Az aradi henteseknél körülbelül két vagon zsirt és szalonnát, Szabolcsi Dezsőnél egymagánál pedig egy vagon zsirt és szalonnát foglalt le. Ez az intézkedés a polgármesternek még a múlt évben kiadott ama rendelete alapján történt, hogy az aradi hentesek kötelesek az általuk levágott sertések fehér árujának nyolcvan százalékát az aradi fogyasztók között szétosztani. A razzia kétségtelenné tette azt, hogy a hentesek nem tettek eleget kötelességüknek, a közönség részére nem adtak zsirt, mert másként nem lehetett volna oly nagy a rendőrség által lefoglalt zsír mennyiség. A polgármester a zsír lefoglalása után felterjesztést intézett az Országos Közélelmezési Hivatalhoz és ebben arra kérte a hivatalt, hogy a lefoglalt zsirt és szalonnát utalja ki a városnak. Erre nézve azonban intézkedés még mindig nem történt, mert az országos hivatal különböző és szinte teljesíthetetlen feltételeket állít fel.

Most azután bekövetkezett az a helyzet, hogy a rendőrség által lefoglalt zsírért és szalonnáért a város obligóban van, mert akár milyen intézkedés történik is majd az országos hivatal részéről, a városnak meg kell fizetni a maximális árat, de az így megvásárolt szalonnában vajmi kevés köszönet lesz, mert a hentesek nem nagyon kezelik a lefoglalt készleteket, tekintve azt, hogy azzal már úgy sem ők rendelkeznek. Így be fog következni az az eset, hogy mire az Országos Közélelmezési Hivatal végérvényesen intézkedni fog a lefoglalt zsír és szalonna sorsáról, a szalonna legnagyobb része el lesz romolva és a város súlyos anyagi kárt szenved.

A polgármester a rendőrség által folyamatba tett kihágási eljárás iratait ma áttette a kihágási bírósághoz, amely legközelebb megkezdí a tárgyalást a hentesek ellen.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Meghívás. Az Aradvidéki méhészegyesület t. tagjait a f. évi november hó 17-én, szombaton este 7 órakor a Bozsídár-féle sör oszarnokban a m. kir. kormány által engedélyezett méhetető cukor tárgyában tartandó értekezletre tisztelettel meghívom. Cziráky Márton, egyes. elnök.

A központok ígérenk — de nem adnak.

(Az aradi tisztviselők hetven kérvénye.)

(Saját tudósítónk.) Az Aradi Közszolgálati Alkalmazottak Beszerzési Csoportja holnap délután közgyűlést tart, amely veharos lefolyásnak ígérkezik. A beszerzési csoport tagjai ugyanis már régen elégedetlenek, mert a csoport mindezekig még állg működött, ami arra készítette a vezetőséget, hogy lemondjon. Máig az volt a helyzet, hogy a vezetőség tényleg le fog mondani, de ma az a felhogás jutott kifejezésre, hogy a lebondásnak nincs célja.

Hoggy milyen kilátások tárnak a beszerzési csoport elé, arra nézve érdekes magának a holnapi gyűlésnek tárgysorozata. A vezetőség ugyanis be fog számolni az eddigi működés igen sovány eredményével, be fog számolni arról, hogy hetven kérvényt intéztek a különböző központokhoz, de mindössze csak két vagon káposztát kaptak, amely hosszas várakozás után a mai napon tényleg meg is érkezett. Kiutaltak a csoport részére ötven métermázsa korai burgonyát, de ez többszöri sürgetés ellenére sem érkezett meg. Kiutaltak talphór helyett háromszáz kilogramm talpbőr hulladékot, de ezt sem kapták meg. Kiutaltak háromszáz kilogramm pótkávé, de ez sem érkezett meg Aradra, mert a Kávéközpont időközben másnak adta át ezt a mennyiséget. Kiutaltak továbbá husz métermázsa hagymát is, de a beszerzési csoport mindezekig nem jutott hozzá. Megengedte az Országos Közélelmezési Hivatal, hogy a beszerzési csoport ellátatlan tagjai liszttel lássák el magukat egész évre, de ez a kérdés is függőben maradt, mert a felterjesztett kimutatásra még mindig nem érkezett válasz. Be fognak számolni azokról az ígéretek ről is, ameyeket Bud János miniszteri tanácsos a nála járt küldöttség panaszaira tett, de ezek

az ígéretek előreláthatólag nem fogják kielégíteni a beszerzési csoport tagjait.

A beszerzési csoport vezetőségében mégis lesz változás. Ugyanis Schweigert Péter titkár feltétlenül lemond a csoport vezetői posztjára amig egyrészt a csoporton kívül álló okokból nem látja a csoport működését elővezetőnek, másrészt rövid néhány hónapi titkári működése alatt annyi indoktalan támadásnak és inrikának volt kiéve, mennyiben husz évi hivatali mű

Kerenszki futásának története.

(Moszkva Leninékre elveszett.)

(Telefon.) A kopenhágai lapok hosszabb tudósításokat hoznak Kerenszki meneküléséről. Azon az éjszakán, irják, midőn a maximalisták hatalmukba kerítették Pétervárt, szörnyű aggodalom fogta el a kormányt s ebben osztozott Kerenszki is.

Noha csendes hó szállingózott s hamar eseteledt, az utcák szerfölött élénkek voltak. Bár minden inézkedést megtettek, hogy a maximalisták gyülekezését meggátílják, ezek a munkásnegyed egy titkos részében gyülekeztek, majd mintha a föld egymásután csapatosan vetné ki őket, ezrével jelentek meg az utcákon. Mielőtt a kormányhoz hű csapatok felléphetek volna ellenük: páncélos autók jelentek meg az utcákon, melyek hatalmas gépfegyver tüzet bocsátottak a kormánycsapaokra. A maximalisták fellelkesevde a nem várt támogatásban, hatalmas nekirohanással követték a matrózok által vezetett gépkocsikat s csakhamar Pétervár minden részében áltakános lett a zaj, támadás és lövöldözés.

Kerenszki ekkor látta be, hogy elvesztette a játszmát. Miniszterársaitól el sem bucsuzva rohant át a kevéssé világított utcákban lakására, mely közvetlen a téli palota közelében

küldése alatt nem volt része. Elvesztete tehát a további munkától kedvét és sok kellemetlenség az egészségét is aláásta. Ezt az elhatározását megszilárdította az a véleménye és tapasztalata, hogy a nagy szervezet ügyeinek intézéséhez olyan munkaerő szükséges, aki minden idejét az ügyek vezetésének szentelheti, a mire az ő hivatali viszonya és nagy elfoglaltsága mellett nincsen mód.

Értesülésünk szerint a beszerzési csoport tagjai a holnapi közgyűlésen Barabás Béla dr. főispánt a csoport diszelnökévé fogják megválasztani és arra fogják kérni, hogy a beszerzési csoport érdekében járjon el az illetékes tényezőknél.

volt, hol a miniszterium november 7-ének ebben az órájában tanácskozó ülését tartotta. Fialtal felesége már késégbeesetten várta s tulajdonképen ő bírta rá a menekülésre.

Ekkor azonban előre nem látott akadály tornyosult a terv elé. Kerenszkinék volt ugyan három gépkocsija is, mely közvetlen rendelkezése alá tartozott, de — soffört egyet sem talált A gépkocsivezetők mind künn voltak az utcákon s a maximalisták táborában küzdöttek saját gazdájuk uralma ellen.

— Mit tegyünk? — sóhajtott fel kétségbeesetten a menekülő orosz diktátor.

Maga Kerenszkiné beszélt el a Nova Lanszka című lap tudósítójának, hogy a nagy zürzavarban neki támadt egy mentő ötlete. Sietve futott a garázsba, ahol magára öltötte az egyik sofför ruházatát s felugrott a gépkocsira. Kerenszki belefeküdt az autóba, hogy ugy lássék, mintha üres volna, mely a bukott diktátor erélyes és okos feleségének kormányzása alatt sietve robogott Gaerina, a régi cárok vidéki palotája felé.

Míg Kerenszki menekült, addig Pétervár felé haladó sceregét is tökéletes kudarc érte. Revál felől a Leninhez csatlakozott helyörség

Féltékenység.

Dráma 5 felvonásban. Irta: Arcübasew. Fordította: Biró Lajos.

— Bemutató előadás. —

Irodalmi eseményt jelent a mai bemutatás. Finoman megírt történet keretében egy nagyszerű megfigyelő s az élet nagy igazságainak merész profétája jelentkezik előttünk, érdesen és kiméletlenül, mint aki vakon hisz a vérebe átment igazságokban. S ennek az igazságnak a fanatikus s édes-keveset törődik azzal: hisz-e neki vagy nem? Arcübasew képzelt igazsága: a nő alacsonyabb rendűsége és hitványasága. Egy nőgyűlölő elokvenciája robban és sziporkázik itt minden jelenetben s mint a tűzijáték forgó kereké csodás gyorsasággal dobálja szét a szikrapillangókat s szünetlenül viszsztatér kiindulási helyére. Szinte szürcsölve élvezi kiáltó szavának visszhangját, melyben megerősödvé jelenik meg sötét véleménye, hogy a nő nem egyéb, mint a férívágyak bujálkodó edénye. Egy csodaszép váza a nő, melynek titkos mélyére bármelyik férfi keze lenyulhat, legyen az hercegé vagy diáké s midőn a férfi visszahuzta kezét, akkor látja, hogy a remek váza tartalmatlan és üres. A birtokáért mégis vad lángolások lobognak fel és szilaj harcok keletkeznek, tülekedő férímellek feszülnek egymásra és átfult csontok ropognak lékezhetsen támadásban. És minden küzdelemnek egy a vége: a lesújtó tudat, hogy a legjobb nő is — bestia...

Igy beszél Arcübasew, aki már a Szaninban is a nőgyűlölő megvetésével írt az asszonyokról. De meztelen igazságait oly grandiózus fölényvel még nem merete hirdetni, mint a Féltékenységben. Itt nem ismer határt és kiméletet. Amilyen finom megfigyelő, ép oly brutális tud lenni, ha bizonyítani akar. Egyetlen férfi — Ivanovics Andrej alakjában, kit Forgács Sán-

dor alakított nagyszerűen — szinte kiéli és kitombolja magát; szavai mint a fákvák világitanak s mondatai korbácsütésként hullanak a mezen női vállakra. Perverz lievületében sokszorosán túl lö a célén, de a darab legtöbb helyzetében az emberi lélek olyan biztos ismerőjének mutatkozik, hogy szinte bémulva állunk meg e kontraszt előtt. Ott, ahol férfiszüvenedések eltitkolt kínjai vagy a férfibang vihart hirdető villanásai jelentkeznek: szüdületes magasságokba emelkedk, a nők szenvedései és jogai iránt nincs érzéke, csak megvetése.

E darabon ott ragyog az irodalom pecsétje. Arcübasew, ha máskép látja is e dolgokat és embereket, mint mások — vagy talán épen azért — költő, ki minden szívhez egyformán beszél. Talán nem is a szívhez: inkább az értelemhez. Nagyságát mutatja ez a hiábavaló kísérlete is, hogy nemzetközi vonásokat vegyítsen szindarabjának rajzába. De hiába, nem tud más lenni, csak tipikusan orosz, annak a földnek az írója, amelyben túlfűtött lelkek élnek ki nem tombolt lázban, ahol a szerelemnek, az erotikának és a bujaságnak vadabb a színe és színesebb a vadság, mint más lehiggadtabb nemzetek fiainál.

Az előadás sok értéket felhozott a mélyből, melyet szavakkal takart el az érzéki szerelemnek e világhírű költője. De fájdalom, rejtve is maradt még sok igazgyöngy, amelyet nagyobb művészi intuícióval rendelkező halászok a felszínre hoztak volna. Az asszonyt, Jelenát, a tipust, a lelkileg romlatlant, de az asszonyi bűn örök eredőjét: Harsányi Margit asszony játszotta. Művészi tudásának és szépségének minden legyverével vonult fel, hogy élénk állítsa az öntudatlan kéjelgésnek eleven szobrát, az asszonyi-állat mását, akinek a tűz lobogása: csak játék s akinek vétkeznie sem kell, hogy tisztátalan és bűnös legyen. A három első felvonásban azonban csak a játékból a felhogásnak ezt a bizonyosságát, vagy ta-

lán túl erősen játszott meg és húzta alá a különben is rikitó tendenciát: nem volt az író elgondolásának hűséges tükre. A negyedik és ötödik felvonás azonban az övé volt. A drámai öszszeütközés kardéles pillanatában beszédének mozdulatának mimikájának, kacagásának és szemjátékának bravúros harmóniájában az és olyan volt, amilyenek e lázas momentum Jelenáját ez a nagy író elképzelhette. Nő volt: jó és rossz, kaméleonszerű, ezerszinű, mint a száguldó reflektorfény, biztos föllépésű és ragadozó, mint a pusztai párduc. Szergej, a férfi alakjában Szendrey Mihály adta bizonyosságát annak, hogy milyen nagy művészi kvalitások vannak benne s hogy milyen kár ezeket a talen tumokat olyan ritkán kamatoztatni. Blüdar Vali még azoknak is meglepetést szerzett ma, akik tudják, hogy helyes vezetés mellett igen jó színész nő lesz belőle. Alakítása jellegzetes és stílusos volt, kár hogy szerepét egy kissé megcsönkította a rendező ceruzája. Forgács Sándor ról már megemlékeztünk, de dicséretünkhöz hízzá tesszük még, hogy minden nappal jobban megszereti a közönség, amely ma is nyílt színen tapsolta meg gondos alakításáért. Várnay Jenő egy — a mozgalmas élet közepéből kiragadott — ember fájdalmát és bölcsességét tolmácsolta nagy művészi erővel, míg Barics a fékevesztett szerelem tombolását megkapó realitással énzékeltette. Nagyon kedves volt s hangjának igazságával meghatott kis Szonia szerepében Kieffer Lujza; Kertész Dezsőről pedig a legnagyobb elismeréssel szólhatunk. Az összes szereplők között talán ő volt az, aki az író intencióját a leghivebben szolgálta. Kisebb szerepeket játszottak Delly Lajos, R. Tóth József és Herceg Ede, mindhárman szépen az előadás előnyére. A rendezésben volt sok megértés és igazság, de nem mindenben simul az író instrukcióhoz.

kátbatámadta a Kerenszki megmentésére siető sereget s ezzel eldöntötte a Kerenszki—Lenin mérközést. Legalább is Pétervár környékén, mert viszont Moszkvából az a hír érkezik, hogy ott szintén hatalmas utcai harcok folytak, melyeknek eredménye az, hogy az oroszok igazi fővárosa elveszett Leninékre nézve. Kerenszki és Kornilov között is kiélesdtek újabb az elmentétek, sőt a kozák hetman Kaledin is a saját útján halad. Ha tehát Leninéket le is verik: véres testvérharcra fog kerülni a sor Kerenszki és Kornilov között s aki ezek közül győzni fog, annak külön meggyűlik a baja Kaledinnel.

Betörő cigány-katona.

(Aki leakarta szurni a parancsnokát.)

(saját tudósítónktól.) Nemrég egymásra jöttek a feljelentések betörésekről és lopásokról az aradi rendőrséghez. A detektívek többször elfogták Klamka Szilviusz 34 éves cigány katonát, aki több mint tíz éve szolgál a katonaságnál. Ez a Klamka nagyon veszedelmes ember, aki már négy évi fegyházát is kapott azért, mert évekenkel ezelőtt a várba vezető hidon megtámadta és leakarta szurni a 33. gyalogezred akkori parancsnokát. Most nemrég szabadult ki a börtönből és amióta megjelent Aradon, azóta egymás után fordulnak elő a lopások és betörések. Gyors egymásutánban a következő feljelentéseket tették a rendőrségen. Kovács Miklós pénzügyigazgatósági számvizsgáló több ezer korona értékű ruhakészletét ellopták, Pécskán Sándor nyugalmazott árvaszéki elnök hétszáz korona értékű ékszereit lopták el, Burza Kornél vaskereskedő kétezer korona értékű ékszereit és Stampfl Györgyné ezer korona értékű ékszereit lopták el.

A rendőrség kiderítette, hogy a lopásokat Klamka Szilviusz követte el, aki úgy dolgozott, hogy a kiszemelt ház előtt olázkodott és ahol zárva találta az ajtót, ott álkulcs segítségével behatolt a lakásba, amelyet aztán kitört. Egyszer a Lipót-utca egyik házába is behatolt, az ajtó kinyílt és maga Rasztig detektív fogadta a notorius betörőt, aki eleinte megijedt, de később azt felelte Rasztignak, hogy éppen őt keresi mert figyelmeztetni akarja egy lopásra. A tolvaj katonát Beretz Ferenc rendőrkapitány halgatta ki, aki előtt Klamka kijelentette, hogy már megunta ezt a hányatott életet és inkább ki szeretne menni a hártérre, hogy bűneit levezelje. A tolvajnak Szabó József díjnak volt az orgazdája. Szabó József valamikor ismert vidéki színész volt, s a háboru előtt kabarét igazgatott Oroszországban. A ledér élet azonban a bűn ösvényére vitte a volt színészt, aki ellen a rendőrség most orgazdaság büntette miatt megindította az eljárást. A detektívek megállapították, hogy Szabó József a lopott ékszereket értékesítés végett Temesvárra és Szegedre szállította. Klamkát a rendőrségen őrizetben tartják.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi, műsor.

Péntek: Feltékenység. (A.) Szombat: Déltűn Bőregér. Este Feltékenység. (B.)

* Tötössy Dalma énektanárnő folyó hó 18-án d. u. 5 órakor a kulturpalota kistermében érdekes felolvasást tart a magánhangképzésről, a növédelmi egyesület által felállítandó napközi otthon javára. Allóhely 1 kor. Ülőhely 2 kor. Jegyek Scherhag H. és fia cégnél és vasárnap délután a pénztárnál válthatók.

LEGUJABB.

Hindenburg megjósolta Olaszország bukását.

Érkezett éjjel 2 órakor.

Bécs. Sylvester dr., az osztrák képviselőház volt elnöke egy gyűlésen beszédet mondott a háborúról és a külpolitikáról és többek közt így nyilatkozott:

— Január 17-én, mint az osztrák képviselőház elnöke, a német nagy főhadiszálláson voltam és itt beszélgetést folytattam Hindenburggal és Ludendorffal. Hindenburg ekkor nekem ezeket mondotta:

„Arról biztosíthatom önt, hogy Olaszország még ez évben össze fog omlani. A kis király most is egész melancholikus.

Hága. Párisból jelentik: Poincaré ma délelőtt és délután számos politikust fogadott. A nála megjelent államférfiak között többek közt ott voltak Clemenceau, Viviani, Bryand, Ribot és Tomas. A tárgyalások még eddig nem fejeződtek be.

Páris. Francia lapjelentések szerint Cadorna mégis ráhagyta ma-

gát beszélni, hogy képviselni fogja Olaszországot a szövetségesek haditanácsában.

London. Lloyd George párisi nyilatkozata Amerikában is mély hatást keltett. Az amerikai lapok abban teljesen egyetértenek, hogy európai államférfiu nyilatkozata még nem idézett elő olyan hatást, mint a Lloyd George angol minisztereinöké.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Conrad báró hadserege a Sugana-völgyben tovább is előnyomulóban van.

Berlin. A Wolfi-ügynökség jelenti: Nyugaton és keleten nem történt különösebb esemény. A Brenta-völgy mindkét oldalán csapatok harc között előnyomulnak.

Berlin. A Wolfi-ügynökség jelenti: Olaszországban a szövetségesek feltartóztatlanul törnek előre Fonzasóból és Feltrétől dél felé. Primolano egész területe, melyet a szövetségesek 13-án megszállottak, modern módon voltak megerősítve. Pazubiótól egész az Isonzóig egyetlen fegyveres olasz katona se áll osztrák területen, míg a szövetséges haderők sok ezer kilométernyire a legtermékenyebb olasz földön állnak.

A hetedik hadikölcsön első napja.

(Saját tudósítónktól.) Ma kezdődött a hetedik hadikölcsön nyilvános jegyzése, hinniünk kell, hogy az ország pénzügyi erejének megnyilvánulása sohasem volt még ennyire impozáns, mint ennél a hadikölcsönnél várható. Ma már kétségen felül áll — és ezt a magyar nemzet vérező fiainak dicsőségére kell megállapítanunk — hogy gazdasági fejlődünk olyan reményekre jogosít fel bennünket, a milyenekre talán még egyszer sem a hosszú háboru folyamán.

A vagyoni erők hihetetlen eitolódása, a pénztömegek egy helyen való egészségtelen felhalmozódása kivezető utat keres és ez a kivezető ut nem lehet más, mint a hadikölcsön.

Az óriás bankjegyforgalom apasztására egyetlen biztos eszközünk van, ha hadikölcsönt jegyzünk és ha tekintetbe vesszük, hogy a hadikölcsönkötvények tulajdonosai különleges elbánásban részesülnek, mert az ilyképp letett vagyon után kevesebb adót kell fizetni, — a hadikölcsönjegyzés eltekintve a nemzeti szempontoktól nemcsak köteleesség, de elsőrendű befektetési lehetőség is.

Mindenkinek: szegénynek és gazdagnak egyesülni kell ebben a munkában egyetlen gondolattal: hadikölcsönt jegyezni mindnyájunk kötelessége!

A jegyzés mai első napján Aradon a következő jegyzések voltak:

Az Ipar és Népbanknál: Hungária biztosító r.-t. 1 millió, Bohus Lajos báró 100 ezer, Jakobovits Jenőné báró Bohus Julia 300,000, Bohus Lajos báró 300,000, Bohus Zsigmond báró 300,000 korona. A mai jegyzések összege 2 millió.

A Polgári Takarékpénztárnál a mai jegyzések összege 60,000 koronára rugott.

A Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál a délutáni órákig 17,000 koronát jegyeztek.

A többi pénzügyintézetknél is nagyobb jegyzések történtek. A mai jegyzések összege közel három millió.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A visszautasított hal. Az aradi büntető járásbírósság hosszú, keskeny folyosóján nagy élénkség uralkodott ma délelőtt. Tisztes külsejű polgarasszonyok, fiatal legények, kalapos hölgyek és vidéki atyafiak tarka, színes tömege hullámozott Zich József járásbíró tárgyaló szobája előtt. Elsőnek egy igen jellemző talusi históriát tárgyalt a bíróság, melynek szereplői féltéken és izgatottan várták a történendőket. Az ügyben a panaszos Plevác Györgyné volt, aki feljelentette Plevác Szávu és Argyelán György szomszédjait, mert megverték. A tárgyalás során tudódott ki, hogy a vádlottak sértve érezték magukat a feljelentő azon eselkedete által, hogy az általuk jó szívvvel felajánlott halat, amit frissen fogtak, visszautasította. Plevác Szávu és Argyelán György ugyanis halat vittek Plevác Györgynének és azt ingyen, szíveségből és ajándékba akarták neki adni. Plevác Györgyné azonban ridageu visszautasította a neki felkínált ingyen halat, amin az ajándékozók felbőszültek és az asszonynak estek, akit alaposan helybenhagytak. Plevác Györgyné egy héig betegeskedett az eset után. Zich járásbíró a vádlottakat 40-40 kor. 16- és 10-10 korona mellékbüntetésre ítélte, ami bekajthatatlanság esetén 5 napi elzárásra változtatható át.

§ Birkát birkáért. Sztán Jánosnak október 7-én az udvaráról öt birkája hirtelen eltűnt. Sztán rémulten indult az elbitangolt birkák keresésére. Eljutott az eperjesi pusztára, ahol találta is birkákat, melyeket egyszerűen hazahajtott. Ezek az állatok azonban nem az övé, hanem Klein Franciskáé voltak, aki elment Sztánhoz és követelte a birkáit. A jámbor ember a felszólításnak nem tett eleget, hanem azt mondotta, hogy neki is eltűnt öt birkája, így hát ő is feljogosítva éri magát, hogy a más birkáit elvegye. Időközben Sztán Jánosnak megkerültek a birkái és ekkor Klein Franciskának visszaadta a juhokat egy állat híjjával. Mikor kérdezték tőle, hogy az ötödik birka hol van, Sztán egyszerűen azt mondotta, hogy megette és így nem tudja visszaszármatatni. Klein Franciska feljelentette Sztán Jánost. Az ügyben azonban újabb tanúk kihallgatása vált szükségessé és így a tárgyalást elapolták.

Az új vasut-díjak premiérje.

(Impressziók a pályaudvaron.)

(Saját tudósítónktól.) Ma volt az új vasuti menetdíjszabás országos premiérje, amiből Arad is kivette a maga részét. Akik ma ültek vonatra, hogy a kegyetlenül rossz közlekedési viszonyok mellett tegyék meg a kitűzött utat, azok már a régivel jóval nagyobb díjakat fizettek. Az *Aradi Közlöny* munkatársa ma délelőtt ellátogatott a pályaudvarra, hogy személyes impressziói alapján tegyen jelentést a közönségnek arról, hogy vajjon az új, tetemesebben nagyobb menetdíjak nem fogják-e a vasuti forgalmat csökkenteni? Sietünk számot adni az olvasónak, hogy a *vasutdrágaság egyáltalában nem befolyásolta a forgalmat*, hogy a felémelt helyárak nem idéztek elő semmiféle változást. Az aradi jegypénztárnál ma délelőtt éppen olyan életveszélyes volt a tolongás, mint más napokon, a várótermek zsúfolva voltak, nemkülönben a folyosók is. Mintha mi sem történt volna; a közönség utazik, az emberek furakodnak, verekszenek, tépik és cibálják egymást egy-egy jegyért, a kupéban már a beszálláskor nincs ülőhely és minden forog úgy, ahogy tegnap minden azonmód történik, ahogy eddig történt, csak hogy most már többre kerül a vasuti jegy.

(Az elégedetlenség.)

Az új díjszabás első napja az aradi jegypénztárnál zavartalanul ment végbe. A megváltozott tételek az adminisztrációt nem zavarták, mert az illetékes tényezők már eleve gondoskodtak arról, hogy az utazó közönségnek tudomására hozzák a változást. A személy és podgyáspénztárak ablakain, feltűnő helyen táblázatok vannak kifüggesztve, melyek kioktatják a publikumot arról, hogy november 15-ikétől kezdve drágább az utazás és Aradtól bizonyos városokba mennyit kell az új díjszabás szerint fizetni.

A jegyváltás alkalmával az utasok részéről akadtak olyanok is, akik hangos szóval adtak kifejezést elégedetlenségüknek az újabb emelésért.

— Már az államvasutak is beállnak drágítani — mondogatták az elkeseredett emberek. Így is alig tudunk megélni, most még az utazás árát is felemelik.

— Ha, a vasutnak is többet kell fizetni mindenért, így hát ő is nagyobb díjakat szed — érveltek mások.

— Ez a lánodrágítás — jegyezte meg egy vidéki utas. Többet kell fizetni az anyagért, nagyobb a munkabér, fel kell hát emelni a viteldíjakat. Ez egyszerű és könnyen megérthető.

A legtöbb utas megjegyzés nélkül számolta a pénztárnok-kisasszony kezeihez a jegy árát és törtetett a kijárat felé. Már az emberek nagyrésze megszokta a drágaságot és természetesen találja, hogy újból emelkedett valaminek az ára. Így lett rend az eleinte hallatlanul viszsásnak tetsző állapotból.

(Mit mond az állomásfőnök?)

Kérdést intéztünk Szemere állomásfőnökhöz az iránt, hogy a forgalomra nézve tett-e befolyást az új menetdíjszabás.

— A forgalom — mondotta Szemere állomásfőnök — egyáltalában nem csökkent. A jegypénztárnál észre sem lehetett venni, hogy valami változás állt elő. A mi a forgalom zavartalan lebonyolítását illeti, arra nézve az igazgatóság és az üzletvezetőség minden intézkedést megtett. A jegykiadásoknál az új viteldíjak miatt semmiféle zavar nem történt, a forgalom haladt a megszokott medrében.

— Mától kezdve a vasuti jegyek is újak lesznek? — kérdeztük.

— Gazdasági szempontból az igazgatóság úgy határozott, hogy a régi menetjegyeket adják ki mindaddig, míg azok el nem fogynak. Ezekre a régi jegyekre az árak át vannak huzva és a régi árak helyett az új díjtételek vannak feltüntetve.

(A kedvezményes jegyek.)

Gondoskodtak az intéző körök arról is, hogy a megdrágult utazási viszonyok ne nagyon sujtsák az egyébként is sok bajjal küzdő állami tisztviselőket. Ugyanis, ha a kedvezményes féláru vasuti igazolványra jogosult állami tisztviselőkenek az új díjtételek felét kellene fizetni, aligha volnának képesek utazni. A tervezet megalkotásánál győzedelmeskedett a szociális belátás és különös figyelemmel voltak az állami alakalmazottakra. Az új vasuti áraknál az arcképes igazolvánnyal rendelkező állami tisztviselők teljesen speciális elbánásba részesültek és igen szép kedvezményt kapnak. Az arcképes igazolványok tulajdonosaira a következő táblázat alapján váltott jegyek árai vannak érvényben:

A gyorsvonat I. osztályában a gyorsvonat II. osztályu féljegye, a gyorsvonat II. osztályában a gyorsvonat III. osztályu féljegye és így tovább. A személyvonat I. o.-ban a személyvonat II. o. féljegye, a személyvonat II. o.-ban a személyvonat III. o. féljegye, a személyvonat III. osztályu ban a személyvonat IV. o. féljegye váltandó.

Hogy ez milyen horribilis kedvezmény, az kitűnik például egy 310—320 kilométeres utnál. Erre a távolságra a gyorsvonat I. osztályu jegyének ára 76 korona 30 fillér, ami a féláru jegyeknél 38 korona 15 fillér volna. Az új díjszabás szerint azonban a kedvezményes arcképes igazolvánnyal bíró állami tisztviselők II. osztályu féljegyet váltanak, aminek ára 22 korona 40 fillér. Ugyan ezen relációban a személyvonatnál az I. osztályu jegye 53 korona 90 fillér, aminek a fele 26 korona 90 fillér. Ezzel szemben az állami tisztviselő II. osztályu személyvonat féljegyét váltja, amiért 16 korona 50 fillért fizet.

(A menettérti jegyek.)

A mérsékelt áru menettérti jegyek árát az igazgatóság alig emelte. A szomszédos forgalomnál a menettérti jegyek érvényességének távolsága Aradtól Bánhidymajor, Kétegyháza, a kétegyházi tanyak, Kürtös, Lökösháza, Máriaradna és Opálos vidékig terjed. Aradtól Bánhidymajorig a menetdíj I. osztály 8 korona 30 fillér, II. o. 4 korona 70 fillér, III. o. 2 korona 60 fillér. Ez 32 és fél kilométeres távolság. Negyven-ötven kilométeres utaknál személyvonat I. o. 9 ko-

rona, II. o. 5 korona 50 fillér, III. o. 2 korona 90 fillér. A menettérti jegyeknél ugyanezen ut oda-vissza I. o. 11 korona 20 fillér, II. o. 6 korona 30 fillér, III. o. 3 korona 50 fillér.

A menettérti jegyek megállapításánál ugyancsak szociális célok vezették az illetékeseket. A város és a falu annyira egymásra vannak utalva, a közlekedési kérdések ma annyira fontosak, hogy a nagy díjszabással nem volt szabad az utazást megnehezíteni sem a termelőnek, sem a vásárlónak.

Az új kormány Moszkvában.

(Kerenszkit halálra kövessék.)

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Berlin. Az új orosz kormány egy stockholmi távirat szerint, kedden délután Moszkvába érkezett, ahol rögtön a hadvezetőséggel lépett összeköttetésbe. A hadvezetőség a hivatalos jelentés kiadását az új kormányra bízta. Egy londoni távirat szerint Lenin és hívei már a Kaukázusban levő hadsereget is megverték.

Berlin. Itteni politikai körökben is élénk érdeklődéssel kísérik a Kerenszky-kormány bukását, a Londonban hirtelen felbukkant válságot és Kadornának azt az elhatározását, hogy nem lép be az entente közös vezérkarába. Ezen három nagyfontosságú esemény kapcsán messze-menő következményeket várnak.

Stockholm. A bolsevikiek és az ideiglenes kormányhoz hű maradt csapatok között Libortban is heves harcokra került a sor. A csaták kiemetele még nem ismeretes.

Stockholm. A Stockholms Tidningen jelenti Pétervárról, hogy az új kormány huszezer rubel díjat tűzött ki Kerenszki fejére. Az orosz forgalmi munkások szövetsége, amelytől Oroszországban az egész vasuti forgalom függ, csatlakozott a bolsevikiekhez.

Berlin. Az Oroszországból beérkezett jelentések még ma sem teszik lehetővé, hogy határozottan és végleg megállapítsuk, kinek a kezében van a hatalom. Még a Wolff-ügynökség által kiadott jelentések is ellentmondanak egymásnak. Ellenőrizhetetlen svéd és svájci hírek még jobban összekuszálják a dolgokat. Mindenesetre fontos körülmény az, hogy az entente egyáltalán nem szakított még a Leninkormányval, amelyet tehát nem tart bukottnak. A svájci forrásból érkező jelentések mind Kerenszki vereségéről szólnak.

A Havas-ügynökség pétervári jelentése szerint kedden reggel az új kormány küldöttsége jelent meg a főhadiszálláson, hogy birtokba vegye a hadsereg vezetését. A Central News hétfő esti pétervári jelentése szerint az entente ottani követi még nem határoztak az új kormánnyal szemben való magatartásuk felől. A követek kormányaik utasítását várják. Az orosz főhadiszállás nincs többé Kerenszki mellett, még pedig azóta, mióta a Kerenszki mellett álló tábornokok a Gatsinában levő csapatokhoz mentek.

A Morning Post jelenti, hogy az új kormány hét megbízottja megérkezett a főhadiszállásra. A Daily News szerint a bolsevikiek békeprogramja csodákat művel Oroszországban, A Secolonak jelenti Szent-Pétervárról, hogy az ottani olasz nagykövet kormányától utasítást kapott, hogy az új kormánnyal kezdje meg a formális érintkezést.

A francia kormány bukása.

(Miért mondott le Painlevé? — Caillaux előtérben.)

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Genf. A Havas-ügynökség jelenti, hogy Poincaré elnök Painlevé lemondását elfogadta, azzal a fenntartással, hogy esetleg őt fogja az új kormány megalakításával is megbízni. A válság következtében ismét előtérbe tolt *Caillauxnak* a neve. Ugy vélik azonban, hogy az ő ideje még nem érkezett el. *Caillauxnak* csak akkor fog útni az órája, amikor Olaszországban végre Giolitti kerül az ügyek élére.

Genf. A francia kormány lemondásával, akárhogy fejlődnek a legközelebbi napokban az események, végeredményben az az izgalmas harc pattant ki a nyilvánosságra, amelyet *Caillaux* és ellenfelei eddig a kulisszák mögött vívtak. Az orosz összeomlás, az orosz forradalom legújabb eseményei, a francia közvélemény egyre erősödő kiábrándulása odáig fejlesztették a dolgokat, hogy *Caillaux* órája érkezett és a francia politika vezetésében való aktív fellépése rövid idő kérdése.

Bern. Itteni diplomáciai körökben óriási meglepetést keltettek azok a jelentések, amelyek hírül adták Painlevé bukását és Lloyd George diktatúrájának megrendülését. Ha nem is fűznek vérmes békereményeket ehhez a kettős válsághoz, mindenesetre rendkívül fontos szimptomának tartják, hogy a Painlevé—Poincaré-szövetséggel szemben egy Pams—Caillaux-kombináció körvonalai bontakoznak ki. Pams, volt francia földművelési miniszter, Caillaux bizalmasa, pártjának oszloposa, aki ellenjelöltje volt 1914-ben Poincarének s egyúttal a francia nagytőke reprezentív embere is. Exponált békepárti. A Lloyd George elleni támadások viszont Asquithól és Hendersontól erednek. Az egész Svájc feszülten figyeli a döntő jelentőségű válság kifejlődését.

Genf. A Havas-ügynökség szóvateszi azt a rendkívül éles kritikát, amely Abel Ferry képviselő ajkáról a versaillesi haditanácsban elhangzott és azt mondja, hogy talán ez adott okot a Painlevé-kormány lemondására. Ferry kijelentette, hogy a haditanács káros intézmény; fődolog az lenne, az angol-francia hadsereget teljesen összeolvaszák. Millerand beszédéből a cenzura egy szót sem engedett közölni.

Bécs. A Neues Wiener Tagblatt-nak jelentik Genfből: Painlevé utódként Barthout Pamst és Clémenceaut, esetleg Vivianit emlegetik. Szó van egy Millerand—Thomas kombinációról is.

A Neue Freie Presse Genfi jelentése szerint Painlevének a kegyelemdőfést a rapallói (olaszországi) tanácskozások adták meg. A francia kamarában már tegnapelőtt tudták, hogy a rapallói tanácskozásokon nem lehetett érvényesíteni a franciák kívánságait, így azokat sem, amelyeket a szenátus és a kamara hadügyi bizottsága közölt a kormánnyal. A francia pártok egyrészt nincsenek megelégedve a nehezen mozgó közös haditanáccsal, másrészt azzal, hogy Anglia nem hajlandó tehermentesíteni a francia frontot. Ennek következménye, hogy a kormány és a hadvezetőség nem tudja teljesíteni a francia kamarának azt a hónapok óta

hangoztatott kívánságát, hogy az idősebb francia korosztályokat engedjék haza.

Berlin. A Journal de Genève szerint Clémenceau tizenkéttagú kormányt alakítana, amelynek főbb tárcáit szenátusbeli szűkebb barátaival töltené be. Így a külügyminiszteri tárcát Pichonnak, a volt külügyminiszternek száná, azonkívül tárcát kapna Pams és Jeanneney. A radikális szocialisták olyan minisztereink-jelöltet keresnek, a kinek személyében az összes pártok meg egyeznének és a kinek kinevezése lehetővé tenné, hogy a szocialisták újból beléphetnének a kormányba. Ebből a szempontból Millerandot emlegetik.

Genf. A diplomáciai körökben óriási meglepetést keltettek azok a jelentések, melyek hírül adják Painlevé bukását és Lloyd George diktatúrájának megrendülését.

Negyvenöt mázsa hus.

Zajos hentes-gyűlés a városházán

(Saját tudósítónktól.) Az aradi hentesek többször panaszkodtak, hogy kenyérkeresetükben meg vannak csorbitva. A város legelőször úgy igyekezett rajtuk segíteni, hogy felemelte a zsir, a szalonna és a hus maximális árait. Ennek a közönségre nézve káros következménye az lett, mint az *Aradi Közlöny* már megírta, hogy az aradi henteseknél kiolvasztott zsirt egyáltalában nem lehet kapni, csupán vékony szalonnát, amelyből a legjobb esetben csak ötven százalék zsirt lehet kiolvasztani.

A város most ujabbban valamiképen a hus hiányon akart segíteni és erre jó alkalom is kínálkozott. Nevezetesen a Hadi Termény Részvénytársaság aradi megbízottjai Sztojákovits Milán és Prokopetz József Eleken 87 sertést rekviráltak, ezeket az ardi vágóhidon levágták, a zsirt és szalonnát elraktározták és 45 métermázsa hus t a hűtőkben elhelyeztek. A H. T. Rt. sürgönyileg megbízást adott aradi megbízottjainak, hogy a hus ajánlják fel az aradi hadfelszerelési gyárak munkásainak, akik azonban a kuláns ajánlatot nem fogadták el azzal az indokolással, hogy nekik nincs módjukban ezt a nagymennyiségű hus kezelni és különben is alkalmuk van hus beszerezni. Erre Varjassy polgármester azt a megoldást tartotta helyesnek, hogy a hus t panaszkodó aradi hentesek vegyék át és árusítsák a közönségnek.

A polgármester ma délutánra értekezletet hívta egybe az aradi hentes iparosokat, akikkel Zubor Andor tanácsos tárgyalt. Zubor Andor mindenekelőtt bejelentette az egybegyűlteknek, hogy a város felerjesztést fog intézni a Hadi-terményhez s ebben arra kéri, hogy a Hadi-termény a rekvirált sertések bérvágásában az összes aradi henteseket részeltesse. Ezután megbeszélést folytattak azránt, hogy milyen körülmények között vennék át a hentesek a 45 métermázsa hus t és milyen áron lennének hajlandók azt kimérni. Zubor Andor tanácsos azt az előterjesztés tete, hogy a hentesek hét koronáért vegyék át a hus kilóját és tíz százalék haszon mellett árusítsák. Ebbe azonban a hentesek nem akartak belemenni s azt hangoztatták, hogy ők hajlandó hét koronáért a hus kilóját átvenni, de csak úgy találják meg számadásukat, ha a hus t mostani maximális áron, 8 korona 40 fillérért adhatják el. Zubor erre kijelentette, hogy a polgármesternek nem ez volt az

intenciója, hanem az, hogy a közönség olcsó hushoz jusson, ami annál inkább érhető is ebben az esetben, mert a hentesek fogyasztási adóval és a kezeléssel járó költségek kifizetésével együtt kapnák meg a hus t és így arra több kiadásuk nem lenne.

Zajos és heves jelenetek játszódtak le a városháza tanácskozási termében, ahol az értekezletet megtartoták. A hentesek ugyanis szemére vetették a jelenlevő Sztojákovits Milánnak, aki egyúttal az aradi hentes szakcsoporthoz elnöke, hogy ő tönkre akarja tenni a henteseket és minden hasznot maga akar bezsebelni. Természetesen Sztojákovits Milán a leghatározottabban visszautasította ezt a vádat és kijelentette, hogy nem ő rajta mullott, hogy a Hadi-termény részvénytársaság éppen őt bizta meg a sertések rekvirálásával és levágásával. A kinos összetűzésnek Zubor Andor tanácsos azzal vetett véget, hogy megállapodás a hentesek és a Hadi-termény között nem jött létre és így céltalan a további szóbeszéd. Egyúttal figyelmeztette a henteseket, hogy a város maga fogja átvenni a hus t, egy kilogrammos csomagokban áruba bocsátja és amint ez megtörténik, a polgármester az egész város területére ismét életbe lépteti az áprilisi maximális árat.

Zubor Andor tanácsos az *Aradi Közlöny* tudósítója előtt kijelentette, hogy a holnapi nap folyamán előterjesztést tesz a polgármesternek, amely szerint a város vegye át 7 koronájával a vágóhid hűtőiben elhelyezett hus t és egy kilogrammos csomagokban minimális kezelési költség felszámításával 7 korona 20 fillérért esetleg 7 korona 30 fillérért árusítsa t Szabadságtéri bódében.

Mint értesülünk, Sztojákovits Milán az aradi hentesek részéről ért heves támadások következtében legközelebb le fog mondani a hentes szakcsoporthoz elnöki tisztségéről.

Macedóniában visszavonulnak a franciák.

Berlin, november 15. Nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Tüzérségünk tevékenysége a páras és ködös időjárás mellett általában mérsékelt maradt. Este azonban Dixmuidennél és a flandriai haretér egyes szakaszain, nagyobb erőre fokozódott. Sikeres felderítő harcokban foglyok és géppuskák jutottak kezünkre.

Keleti haretér:

Nagyobb harci cselekmény nem volt.

Macedon arevonai:

Az Ochridától nyugatra a franciák magaslati állásokat üritettek ki. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Budapest, november 15. (Hivatalos.)

Keleti haretér:

Semmi ujság.

Macedonia:

Az Ochrida tótól nyugatra a franciák legelől levő állásaikban visszahúzódtak. **A vezérkar főnöke.**

Justh János lemondott. Budapestről telefonálta tudósítónk: Egy fővárosi lap értesítése szerint Justh János Csanádmegyei és mákói főispán legutóbbi választói harcából kifolyólag beadta lemondását. A kormány a lemondásra nem válaszolt, hanem felkérte Justh Jánost, hogy továbbra is tartsa meg hivatalát. Ezzel adta meg az elégtételt a megbántott főispánnak.

Óriási krach a tőzsdén.

(Kétmilliárd börze-veszteség.)

(Tudósítók telefonjelentése.) Budapest. Az értéktőzsdén ma is a tíz nap óta tartó lanyha irányzat volt uralkodó. Megryitáskor ugrásszerűen estek az értékek a kulisszban, ahol viharos forgalom fejlődött ki. Minden rendszer és értelem nélkül akarták plaszirozni az ügynökök a piacra dobott papírjaik tömegét. Így például a Hazai Bank részvényei, amelyek 2 héttel ezelőtt 835 koronáig emelkedtek, ma a nyitás első perceiben a tegnapi 600 koronáról leestek 508 koronára és csak később a vevők tömeges jelentkezése folytán emelkedtek 560 koronára.

A bankok által erőszakkal megnyitott zsilipet elragadta az ár, amely már eddig is mérhetetlen károkat okozott az ország közgazdaságának.

Legalább két milliárdra becsülhető az az összeg, amelyet a közönség tegnaptól mára értékpapíron veszített

s ennek az összegnek tulnyomó része a ma-nővert hidegen tervező bankok trezórjaiba vándorolt.

A mai forgalom kezdetén üres volt a jogositott ügynökök dobogója. Az üzlet megindulása előtt hangosan azzal kérkedtek a jogositott ügynökök, hogy nekik csak eladni valójuk van, vételi megbízásuk nincsen. A mikor fél 1 órakor az abnormis lanyhaságnak híre ment, megjelentek a bankigazgatók és intervenciót vásárlásokat kezdtek, ami a papírokat 30—60 koronával megjavította. Hogy a bankok szinte szervezeten állnak a bessz szolgálatában, mutatja az a körülmény, hogy tegnap éjjelig gyártották az intézetek büróiban a szigorú felszólító leveleket: pénzt, vagy életet, újabb fedezetet, vagy kényszer útján eladjuk papírjaitokat.

A tőzsde-zárlat után a börze épületében lévő Unió-kávéházban mintegy 500 tőzsde-tag és értékpapírtulajdonos gyülekezett. Amikor a börzéről bejövő ügynököktől tudomást szereztek az árfolyamok rohamos zuhanásáról, elkeseredett szitkok hangzottak el s a botokkal hadonászó emberek így kiáltottak:

— *Le a rablókkal! Gazemberek!*

— *Fosztogatók!*

— *A bankok levelekközvetítik az embereket!*

A láрма délután 2 óráig tartott s ekkor az elkeseredett, szitkozódó emberek szét széledtek.

Késő éjjel telefonálja tudósítók: A mai forgalom megnyitáskor az első kurzusok a tegnapiakkal szemben jelentékenyen változtak lefelé. Eleinte 10—20 koronával estek, később azonban teljesen meg nem okolt intenzív esés mutatkozott az összes értékekben. Ugyanaz a mértéktelenség, amely ezen a héten uralkodott az árak felhajtásánál, ugyanaz igyekezett ma minden ok nélkül a kurzusokat lefelé hajtani. Az utolsó napokban az alacsony kursznívónál realizációk történtek és a nem eléggé fedezett kötelezettségeket is le kellett bonyolítani. De ez a körülmény még mindig nem ok arra, hogy ily

nagy esések következzenek be. Hozzájárult ehhez az is, hogy a bécsi tőzsde zárva volt és nagyobb eladási megbízások érkeztek Bécsből. A legmélyebb kurzusok, amelyek a kulissz-piacon 100 koronát mutattak, a korlát-piacon még többet mutattak a tegnapi zárókurzusokkal szemben. Később kontremint fedezetet indítottak, a bankok is intervenáltak s lassanként az összes kulissz-papírok újból felmentek. A végén azonban minden ok nélkül nagy esések voltak. A korlát-piac a forgalom elején teljesen abnormis képet mutatott, majdnem kizárólag eladási utasítások voltak, később a hites ügynökök elhatározták, hogy az üzletet 12 óra helyett fél 1 órakor kezdik. A forgalom folyamán a hites ügynökök arra szorítottak, hogy az értékekért pénzt ajánlottak, de ez sem volt akadály, hogy a korlát-piacon is nagy visszaesések lettek. A magánforgalomban az egyes értékek kurzushullámlása a következő volt:

Magyar Hitel 1235—1285, Osztrák Hitel 855—910, Leszámitoló Bank 720—770, Agrárbank 860—945, Fabank 810—880, Hazai Bank 510—568, Jelzálog Bank 500—565, Kereskedelmi Bank 5800, Magyar Bank 836—890, Salgótarjáni Köszénbánya 925—1080, Első Budapesti Gőzmalom 3900, Rimamurányi vasművek 987—1085, Ganz-Danubius 3950—4000, Liptákgyár 280—300, Clotild Vegyi-ipar 570—600, Osztrák-Magyar Államvasutak 930—1018, Adria Tengerhajózás 1650—1750, Atlantika 1400—1450. (Az első számok a legalacsonyabb, a második számok a legmagasabb kurzust jelentik.)

A legnagyobb áresést a Salgótarjáni mutatja, azután a Fabank, amely 250 koronával esett múlt heti kurzusától számítva.

Újabb sikerek az olasz fronton.

Budapest, november 15. (Hivatalos.)

Olasz haretér:

A Hétközség-fensikon osztrák-magyar zászlóaljakkal rohammal elfoglalták a Monte Castel-fensikot. A Sugana-völgyben az ellenséget Primalanon túl vetették vissza. Feltretől délnyugatra támadásaink tért nyertek. A Piave mellett nem volt lényeges esemény. **Vezérkar főnöke.**

Berlin, november 15. (Hivatalos.) A nagytóhadiszállás jelenti:

Olasz haretér:

A fonzasi és feltrei hegységben, déli irányban előnyomuló osztagaink harci érintkezésben állanak az ellenséggel. A Piave alsó folyásánál semmi ujság. **Ludendorff.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

OLVASSA NAPONTA

az „Aradi Közlöny“ apróhirdetéseit. Hétköznap 50—60, vasárnap és ünnepnap 100—120 különféle apróhirdetés található az „Aradi Közlöny“-ben. —

Rozsnyói Ilonka „völegénye.”

(Izgalmas jelenet a Maros-parton.)

Kedves levélről beszélgettek ma a színház tájékán, melyet a frontról küldött a színház egyik népszerű művésznőjének egy jóképű magyar baka. Történt ugyanis, hogy pár héttel ezelőtt egy aradi film-operatőr próbafelvételeket csinált. Az illető nagyobb szabású filmvállalatot akart létesíteni Aradon s felkért az aradi színház művésznői és művészei közül többeket, hogy a próbafilm elkészítésében legyenek segítségére. Bródy Sándor „Dada” című színművének egyes jeleneteit próbálták el s a Dada szerepét P. Rozsnyói Ilonkára bízta. Természetesen némi változtatást is tettek Bródy színművében, egy jelenetet úgy állítottak be, hogy a dada nagy elkeseredésében s meghasonlásában a Dunába akar ugrani.

— Duna hiányában jó lesz a Maros is! Gondolta az operatőr. P. Rozsnyói Ilonka pedig felöltözött szép népies viseletbe s fehér keszkenőjét az arcára szorítva, egész helyes kis paraszt menyecskeként festett. Az operatőr a park bokrai között rejtőzött el s Rozsnyói Ilonka egy adott jelre neki iramodott a Marosnak.

Ekkor érkezett a kulturpalota elé egy piros-pozsgás, kikent bajszú csinos baka gyerek, aki meglátva a töltésen sóhajtozó és siránkozó kis menyecskét, azon gondolkodott, ne induljon-e vizgatalására. Már lépett is feléje egyet-kettőt, mikor bekövetkezett a nagy jelenet és a művésznő leugrott a töltésről, hogy belerohanjon a Matos vizébe. A színészek, kiknek a kellő pillanatban elő kellett ugraniuk, hogy megakadályozzák a dada öngyilkosságát, egyszerre csak megdöbbenve látták, hogy az ő kijelölt szerepüket alaposan átvette a baka gyerek. Aki midőn meglátta, hogy a siránkozó menyecske nekirugtat a Marosnak, egyszerre mellette termelt s a víz szélére átkapva derekát, rákiáltott:

— De mán édes lelkem azt a bolondot csak nem teszed, hogy szép fiatal életedet a hajálnak vessed oda?

Rozsnyói Ilonka is megreppenve látta az extemporizáló bakát, de miután az operatőr oda kiáltott neki: hagyja csak! elfogadta megoldásnak ezt a módot is, s fejét lesütve, könnyes szeméit törülgetve beszélni kezdett a — megmentőjével.

Az operatőrnek egész pompásan „jött” a helyzet ilyen kialakulása. Sokkal természetesebbnek tűnt fel, mintha két dunai hajólegénynek kimaszkirozott színész ráncigálná a kétségbeesett dadát, s hagyta őket beszélgetni, míg berregett a gép.

— Asztán mér akartál meghalni lelkem?

— Se apám, se anyám, felelte a művésznő, igen árva vagyok. A gazdámék rosszul bántak velem, hát elhatároztam, hogy elemésztetem magam. De most csak menjen, asztán majd irjon nekem a nagyságám címén, aki színésznő s úgy hívják, hogy Rozsnyói Ilonka.

A szegény baka elkullogott, időközben el is vitték a frontra s onnan írta ma a következő levelet:

„Küldöm ez levelem az kis cselédnek Rózsnyai Ilona színésznő nagyságánál.

— Édes kincsem ne félj, csak tűrj addig, amíg hazamék, a digó taliánokat úgy is verjük, pemsokára vége lesz a háborúnak és én hazamegyek és feleségül veszek. Van énnékem egy telek földem, s ha olyan lányt viszek haza az édes anyámnak Bihar-magyarádba, amilyen te vagy, bizony lsten nem fogja mondani, hogy rosszul tettem. Csak várj rám türelemmel, üdvözl a te hűséges *Schilkó* Ferenced.”

Igy szerzett magának P. Rozsnyói Ilonka a férje mellé — völegényt!

H I R E K.

— **Conrad báró balesete.** Innsbruckból jelentik: Most válik ismeretessé, hogy Conrad báró tábornagyot hét-főn kisebb baleset érte. Conrad báró autón délről Bozen felé igyekezett. A soffőr nem vette észre, hogy a meráni vasút sorompója le van eresztve és az autót neki hajtotta a sorompónak. Szerencsére Conrad bárónak nem történt semmi különösebb baja. A soffőr könnyebb sérülést szenvedett, az autó összetört.

— **Interpellációk az osztrák támadások miatt.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Az osztrák képviselőházban elhangzott támadások miatt a Ház legközelebbi ülésén négy interpellációt terjesztenek elő. A munkapárt részéről *Perényi Zsigmond* báró volt belügyi államtitkár, az alkotmánypárt részéről *Andrássy Gyula* gróf, ezenkívül *Polónyi Géza* és *Urmánczy Nándor* fognak interpellációkat előterjeszteni.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Az egyesült függetlenségi pártok ma este gyűlést tartottak, melyen *Bakonyi Samu* szóvá tette az osztrák képviselőházban ellenünk elhangzott támadásokat. *Bakonyi* határozati javaslatot terjesztett elő, melyben a párt a legnagyobb főlháborodással utasítja vissza a csunya és vakmerő támadásokat, melyekkel szemben a néma és türelem álláspontját fel kell adni. Megállapítja a határozati javaslat, hogy a kirohanások alkalmával egyetlen illetékes tényezőnek sem volt semmiféle megjegyzése. Sem a kormány, sem az elnök részéről nem utasították vissza a galád támadásokat.

Ezután *Apponyi Albert* gróf szólalt fel. Kifejtette, hogy mint a párt tagja nemcsak helyesnek de szükségesnek tartja a tiltakozást. Az osztrákok részéről történt kirohanásokat nem lehet egyes eltévelyedésnek nevezni. A határozati javaslatot elfogadja. Mint a kormány tagja azt hiszi, hogy a kormány hálásan fogja venni a párt akcióját.

— **Id. Neuman Adolf báró nagybeteg.** Bécsből érkezett Aradra a híre annak, hogy a Neuman báró család szeniora: *id. Neuman Adolf* báró, a cég bécsi házának főnöke nagybetegesen fekszik. Betegsége az utóbbi napokban súlyosbodott a gyermekeit, köztük fiát, *Neuman Alfréd* bárót betegágyához Bécsbe hívatta, hová a báró el is utazott. A nagy emberbarátnak s a jótékonyágáról közismert főurnak hirtelen betegsége nemcsak a családra hatott megdöbbentően, de váratlanul érte aradi tisztelőit is, kik magas kora ellenére is nem oly régen még a legteljesebb egészségben látták. Alig egy éve nagyobb összegre rugó alapítványt tett abból az alkalomból, hogy a biblikus öregség nagy esztendejét: a 80 évet erőben és egészségben áthaladta. Sokan vannak Aradon, kik lélekben meghatva állanak a nagybeteg ágya mellett, hol kimerülten fekszik takaróján az a jótékony kéz, mely titokban és a feltűnést kerülve, annyi könyvet letörölt s annyi sziv terhének elviselésében segített.

Sötét a korzó.

Igy őszidőn, amikor a kósza szél véna valcert dobol az ablakokon, amikor a Temze parti spleen enyhe formájában el-látogat hozzánk is, az estvéli korzó hamar népesül és hirtelen hal el. Finom, elegáns dámák, halk urak, frontokat járt tiszték, egész nap dolgozó hivatalnoklányok és a szabad levegőtől elzárt emberek jelennek meg a színes, hömpölygő korzón és sétálva csevegnek a körülöttük lejátszódó eseményekről. Az aradi korzó azonban mestanság amennyire élénk és népes, amennyire változatos, olyan sötét. A közönség esetlenül, majdnem félve és vigyázatosan keresgélve botorkál az egykőron csillogóan fényes korzón. Az üzletek kirakatai se ontják a világosságot, a esillárok se küldenek égő sugarakat az utcára, hamar kilobbannak az üzletek valaha fényesen ragyogó szemei és a sétálóknak, akiknek szükségük van az egy-két órai mozgásra, erre a kis változatosságra, kénytelenek sötétben korzózni.

A hullámozó, ezer színtől ékes korzó nem érvényesül. Csak néha, egy-egy még nyitva lévő üzlet ivlámpáinak szomszédságában villan meg a babonásan beszédes női sereg irigyelt szépsége, csak pereckre láthatjuk, hogy milyen üde, lenyűgözően friss a korzó, amit ugyancsak megöl a háboru, mert nem engedi érvényesülni és elveszi tőle azt, ami nélkül nem diadalmaszkodhat: a fényt. Most, hogy az üzletek este hat órakor huzzák majd le redőnyeiket, nem ártana, ha az illetékes tényezők több gondot fordítanának a korzó világosságára és néhány villamos ivlámpa elhelyezésével segítenének a bajon. Ugy-e, kedves hölgyeim, drága dámák és szabadságon, meg segédszolgálaton lévő tiszt uraim és hivatalnok hölgyeim, Önök is valamennyien helyeslik indítványunkat és kéri az illetékeseket, adjanak egy kis világosságot a korzóra.

— **Karcs.** A mai napot szomorú emlékek közé fogják sorozni a tőzsde játékosai. Lehet, hogy a pánik csak egy napra izolálódott, de lehet az is, hogy holnap és holnapután folytatása lesz. A Krachnak nevezett börzei árzuhanás ősanja az 1873-iki nagy bécsi Krach volt. Tőzsdei válság pusztított akkor Németországban is, melynek kiinduló forrása az 1871-iki francia hadisark által hirtelen előidézett óriási tultermelés volt. Maga a Krach szó, a német krachenből ered, mely recsegést, ropogást jelent és keserű humorral jelöli meg a veje szóban forgó tőzsdei válságot.

— **Az aradi pótzászlóalj új parancsnoka.** *Monzer Ferenc* ezredes távozásával tudvalevőleg megüresedett a 33-as pótzászlóalj parancsnoki állása. Erre a fontos pozícióra, mint értesülünk *Königes Emil* 33. gyalogezredbeli alezredest nevezték ki, aki már el is foglalta hivatalát. *Königes* alezredes egyik legrégebb tisztje a háziezrednek, jóval a háborút megelőzőleg is Aradon szolgált s már ebben is egyik garanciáját látjuk annak, hogy az a benső jóviszony, mely az ezred és a polgárság között eddig fennállott, továbbra is változatlanul megmarad.

— **Just Ferenc bucsuja.** *Just Ferenc*, az államvasutak volt üzletvezetője, ki néhány nap előtt megromgált egészségi állapotára való tekintettel kérte állásától való felmentését, szerdán este a katonai gyorsvonattal Budapestről Aradra érkezett. Ma délelőtt megjelent az üzletvezető palotában és helyettese *Boros Adolf* főfelügyelő kíséretében bejárta az összes hivatali helyiségeket és minden egyes tisztviselőtől személyesen vett bucsut. Az üzletvezetőség tisztikara nagyobb szabású és ünnepélyes összejövétel keretében óhajtott elbucsuzni volt vezetőjétől, de *Just* üzletvezető kifejezett és határozott kívánságára ettől elállottak. *Just Ferenc* még egy napot tölt Aradon, azután hosszabb szabadságra megy, melyről visszatérve, elfoglalja a Magyar Államvasutak igazgatóságánál egyik igen fontos, de az üzletvezetőségénél kevésbé fontos ügykör vezetői állását.

— **Házasság.** *Eicher Ottó* és *Ruzsonyi Adél* f. hó 17-én tartják esküvőjüket. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Winterit Aradon.** Az egész főváros, mint egy tüneményes esoda ember ünnepli *Winterit*, aki telepátikus mutatványaival valóssággal bámulatba ejti az embereket. Ez a fenomén e hó 24-én a kulturpalotában fogja ördögös attrakcióit bemutatni és a közönség, amelynek alkalma lesz *Winteriben* gyönyörködni, sohasem fogja az ő mutatványait elfelejtetni. A *Winteri*-estélyt a hadiárvak felruházása javára rendezti a gróf *Üchtritz Amade* *Emilné* védnöksége alatt álló *Gyermekfelruházó Egyesület* és jegyek *Scherhagnál* hétfő délutántól kezdve kaphatók.

— **A város nem kap szenet.** Az országos szénbizottság október hónapban nyolcezer métermázsa porosz szenet és 5500 métermázsa kokszot ígért a városnak, amely többszöri sürgetés ellenére sem kapta meg a megígért tüftanyagot. Tegnap azután a szénbizottság értesítette a várost, hogy a szállítási viszonyok és a bányák rossz termelési viszonyai miatt nem küldhette eddig a szenet Aradra és kijelentette, hogy egyelőre remény sincsen arra, hogy a szénszállítást megkezdheti-e. Ebben a leiratában a szénbizottság hivatkozik arra a korábbi rendeletére, amelyben a polgármestert a szén rekvirálására felhatalmazta. Amikor a polgármester a felhatalmazást megkapta, már nem volt szén Aradon és így a város nem is rekvirálhatott. A napokban össze fog ülni a szénbizottság, hogy a szén ellátás ügyében előterjesztést tegyen a polgármesternek, mert az a szénmennyiség, amelyet az aradi szénkereskedők kaptak és kapnak, nem elegendő arra, hogy a polgárság szükségletét kielégítse.

— **Halálozás.** *Matkovcsik Mihályné*, született *Lichtenthal* *Stefánia* tegnap este 8 órakor 17 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése holnap, november hó 16-án délután 3 órakor lesz a felső temető halottas csarokából. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Az „Aradi Patronázs-Egyesület“** folyó évi november hó 16-án délután 4 órakor, a városháza tanácsstermében választmányi ülést tart *Kintzig János* elnöklettel alát.

— **Adományok.** *Gopolák János* koszoru megváltása címén az „Elesettek árvái javára“ 20 koronát küldött a *Stéger-család Világosról*. *Molnár József* *Világosról* 20 koronát küldött a vak katonáknak, amelyet a világosi járásbírósnál szakértői díj fejében kapott.

LEGUJABB.

Öt kormány Oroszországban.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Stockholm. Pétervár és Finnország között a távirati összeköttetés megszakadt. Autentikus hírek nem érkeztek. Bizonyos, hogy a polgárháború átesapott az egész orosz birodalomra és Oroszországnak most öt kormánya van. A mai lapjelentések a legellentétebbek. Az egyik hír Kerenszki győzelméről, a másik pedig vereségéről ad számot.

Stockholm. Entente hírek szerint a kozákok a Don medencében kormánytalakítottak. Más jelentések azt mondják, hogy Kaledin orosz hetimant, Oroszország diktátorává nevezték ki.

Kopenhága. Lioski, az itteni orosz követségi tanácsos a „Politiken“ munkatársa előtt a következő roppant érdekes nyilatkozatot tette:

— Nem tudom megérteni, hogy lehet az új embereket kormánypártnak nevezni. A maximálisták rablók, akik a kedvező pillanatot felhasználják, hogy a fővárost uralmuk alá vegyék. November hetediké óta nem kaptam híreket Oroszországból. Mi vala-

— Új rend a tejkiosztás körül. A város közlélmzési bizottságának legutóbbi ülésén a munkásság egyik képviselője panaszkodott a tejkiosztás miatt és előadta, hogy fél napokat kell ácsorogni az Andrássy-téri hatósági üzlet előtt, de tej még sem jut mindenkinek. Exterde Kálmán báró ennek azzal magyarázatát, hogy 500 tejutalványt bocsátottak ki, de csak 350 liter tej állott a város rendelkezésére. Együttal megígérte, hogy ezen a mizérián segíteni fog. A mai napon tényleg 150 utalványt be is vontak és így csak 350 számig váltják be a tej utalványokat. Exterde Kálmán báró ezen túl tejet csakis esecsemők és betegek részére fog kiutalni. A mai napon többen keresték fel a bárót azok közül, akik az új rendelkezés következtében nem kapnak hatósági tejet és arra kérték, hogy utaltassa ki nekik továbbra is az eddig kapott tejmenyiséget. Exterde Kálmán báró azonban szigorúan ragaszkodott eddigi elhatározásához, amiből közte és egy nyugalmazott jegyző között meglehetősen hangos szóváltás is támadt, úgy, hogy Exterde báró kénytelen volt a hangos jegyzőt kiutasítani hivatalából.

* „Alraune“ megjelent és kapható De könyvkereskedésében Förray-utca. 7331ák

— Könyvtárakat, hangjegyeket és fényképeket vesz Kerpel.

MOZGÓKÉPSEJNIAZ.

* **Uránia műsora.** November 16—18., péntektől vasárnapig Fekete gyémántok, Jókai Mór világhíres regénye filmen.

mennyien Kerenszki híveinek tekintjük magunkat, de nemcsak azért, mert hivatalnokai vagyunk, hanem meggyőződésből. A maximálisták programjának első pontja a rögtöni béke. Kerenszki ellenben folytatni akarja a háborút a becsületes békéig. Oroszország sorsa attól függ, hogy ezt a háborút a szövetségesekkel együtt fejezze be.

Berlin. Az orosz határról jelentik: A kozákok több feltételhez kötötték a kormány támogatást. Többek között az egyik feltétel az volt, hogy az új kormány Kornilovot nevezze ki generálisvezetésnek, Alexejevét pedig hadügyminiszternek.

Genf. Tegnap az olasz sajtóhadiszállásról nem érkezett Párisba jelentés. A párisi katonai kritikusok a legnagyobb elismeréssel szölk az osztrák-magyar és német hadseregek fényes együttműködéséről. A katonai írók azt a következtetést vonják le, hogy célszerű a tarthatatlanná vált szakaszokat feladni.

London. Az angol alsóházban Asquith azt kérdezte Lloyd George miniszterelnöktől, hogy hajlandó-e a házat a szövetségesek katonai összeállításáról felvilágosítani.

* **Mozikritika.** Az Uránia-színháznak „magyar“ estéje volt ma. Jókai Mór csodaszép regényéből, a Fekete gyémántokból mozi-darabot csinált az egyik élelmes budapesti filmvállalkozás s a darabnak az első részét vetítették. A magyar filmek jellegzetes hibái itt is fel-fel tűnedeztek: a beállítás ötletszerűsége, a kép nem mindig tiszta volta, az interieurök primitív berendezése, de mindez eltörpült amelltt az erkölcsei haszon mellett, hogy Jókainak meglevonedett alakját láthatták s cselekedeteiket csodálhatták azok is, akiknek talán soha sem volt annyi idejük, hogy regényt olvashattak volna. A mozik működésének akkor örülhetne minden kultürember, ha mindig és minden eszközzel a művészet és az izlés szolgálatában állának, úgy, amint az ma az Urániában történt.

* **A moziroda hírel.** Dorian Gray arcképe — az Apollóban. Pénteken eisörendű irodalmi filmet mutat be az Apolló színház, mely a háború megnehezült viszonyai között mindig arra törekedett, hogy közönségét a filmpiac legkiválóbb alkotásaival megismertesse. Wilde Oszkár: „Dorian Gray arcképe“ című világhírű regényét vetíti pénteken az Apolló színház. A misztikus mese már tárgyánál fogva is páratlan érdekességü

filmatrakaió. Szinte kívánczozott a filmre s a költséget és munkát nem kimélő mágond, párosulva az átdolgozó és rendezői kéz zsoniálításával, a regény csodálatos szépségét csorbitatlanul, az érdekesítő meseszöveget torzítatlanul vitte át a mozgóképek birodalmába. Dorian Graynek, a csodaszép hercegnek viharos szerelmi élete és tragikus elmúlása megkapó közvetlenséggel perog le a közönség szemei előtt. Az a varázslat, mely Dorian Grayt az arcképével összefűzi, s amely a gyönyörök möb ajakkal szürcsölő életművészenek az örök ifjuság biztosítékát nyújtja a maga sajátos miszticizmusával felvonásról-felvonásra, fokozott mértékben lesz urrá a nézők hangulata felett s még akkor is ott vibrál az idegekben, mikor a varázs végül megtörik s a gonosz elveszi büntetését a sok szenvedésekkért, melyet kiméletlen önzésével mindennütt, amerre utja vezetett, okozott. — **Fekete gyémántok.** (Jókai film az Urániában.) A magyar irodalomnak, művészetnek és a csodás irányban fejlődő filmtéchnikának igazi parádés bizonyítéka az a film, melyet tegnap Arad város egész előkelősége tekintett meg az Urániában. Forró premier hangulat izzott a nézőtérén és parázsló szemek csillogtak a bírálata döntötte el, hogy a magyar filmművészet ismét korszakalkitót tarentett. Hatalmas megkapó részletek, melyek a salgótarjáni bányaművek telepeit, az örökké fekete mélységeit tárja elénk, teljes emberi erővel markolták meg az érdeklődést és ragadták tova a regény izgalmas fordulataiban. A rendezés ragyogó tehetségről tesz bizonyosságot és a szereplők csupa kiforgatott művészemerek, Somlay Arthur és Fenyvessy Emil gárdaja, gondoskodtak arról is, hogy a film külföldi útjában ne váljon szégyenére a magyar színművészetnek sem.

A KIADÓHIVATAL IZENETE A kiadó-

hivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentsék be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz mint az előfizető panasza.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **A Maros szabályozása.** A szegedi kereskedelmi és iparkamara kezdeményezésére értekezletet tartottak Szegeden a Maros folyó szabályozása és hajózhatóvá tétele ügyében. Kimondották, hogy legcélszerűbb megoldási módnak azt tartják, ha egyelőre a Marostorok-Lippa közötti részt teszik hajózhatóvá, kombinálva a Lippa—Arad közötti jelentékeny esésű szakasz energiájának kitermelésével. Az elfogadott memorandumot küldöttség fogja a kormányának átadni.

— **A Hermes tükeemelése.** A Hermes magyar általános váltóüzlet r.-t. igazgatósága Ullmann Adolf főrendiházi tag einöklésével tartott ülésében megállapította az 1916—17. évre szóló mérleget és elhatározta, hogy tekintettel

az összes üzletágak tarós fejlődésére, valamint a betétek és könnlevőségek folytonos szaporodására, az alaptőkét 25.000 darab 200 korona névértékű részvényvel 5 millió koronáról 10 millió koronára emeli föl. Az új részvények kibocsátási árfolyamát a közgyűlés fogja megállapítani. A folyó hónap 30-ára összehívandó közgyűlésnek indítványozni fogják hogy a múlt évről áthozott elővitel beszámításával kimutatott 779.036 korona nyereségből a tartalékalap gyarapítására 100.000 korona fordítással s hogy szemben a tavalyi 7%-os osztalékkal, ezúttal 10%-os osztalék, vagyis részvényenkint 20 korona kerüljön kifizetésre. A mai igazgatósági ülés egyben *Litzkó Károlyt* és *Berkes Ferencet* igazgatókká, *Szemere Jenőt* igazgatóhelyettesé, *Láng Rezsőt* cégvezetővé, *Mayer Arturt* és *Unberath Károlyt* pedig a bécsi fiók cégvezetőivé nevezte ki.

—A Haditermény R.-T. mérlege. A Haditermény R.-T. igazgatósága most alapította meg a társaság 1916. július 1-től 1917. évi június 30-ig terjedő második üzletévének mérlegét. A mérleg 6.9 millió korona tiszta nyereséggel zárult, ami *circa 2 millióval haladja túl* a tavalyi üzletév tiszta eredményét. A közgyűlési jelentés fog megemlékezni a társaságnak a földmívelési miniszterium megbízásából és részére végzett különböző tranzakcióiról, különösen az ekszport terén, valamint a tranzakciókból származó feleslegről, amely természetesen a földmívelésügyi tárcát illeti és így nem szerepel az üzleteredmény-számla kimutatott adatai között. A társaság működési köre az elmúlt évben nagy mértékben bővült. Jellemző a forgalmi arányokra, hogy a beérkezett ügyszámok száma naponta 16.000-re, a beérkezett sürgönyöké 7—800-ra, a kimenő ügyszámok száma naponta 25-30.000-re s a feladott sürgönyök száma 5—600-ra rugott. A felhasznált nyomtatvány őrleap meghaladja a 35 millió darabot. Az elkönyvelt tételek száma körülbelül 4.445.000 volt, közel 35 milliárd korona összegben. A társaság által számfeltett áru-faktúrák több mint 380.000 darabra rugtak. Ezt az óriási munkát 42 ügyosztály és több mint 1500 tisztviselő és tisztviselő bonyolította le, az ezzel járó egyre emelkedő költségekkel. Ami a hitelezők tételének jelentékeny összegét illeti, ki kell emelni, hogy ez nem a bankok közvetítéseiből, hanem a Haditerménnyel összeköttetésben levő bizományosok, malmok és egyéb cégek követeléseiből ered. A finanszírozás egyébként a forgalomban vel- elfogadványok útján történt, amelyek 27—8—3 százalékkal találtak elhelyezést a bécsi és budapesti pénzpiacon. Az adók között jelentékeny összeggel szerepelnek a törvényhatóságok és a hadügyminiszterium tartozásai.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi november 16-án, pénteken

A. Bérlet.

A. Bérlet.

Féltékenység.

Dráma 5 felvonásban.

Kezdete este fél 8 órakor.

A szerkesztővel: STAUBER JÓZSEF.

KILTER.

Matkovcsik Mihály a maga, úgy az alólírottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelenti a felejtetetlen jó hitves, nevelőanya, meny, testvér, sógornó, nagynéni, unokatestvér, rokon és jóbarát

Matkovcsik Mihályné

szül. Lichtenthal Stefánia

f. évi november hó 14-én este 8 órakor életének 57-ik s boldog házasságának 32-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai f. évi november hó 16-án d. u. 8 órakor fognak a felső temető halottas csarnokából a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint az ugyanottani temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytak lelki üdvéért f. hó 19-én délelőtt fél 10 órakor fog a helybeli főtiszt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Áldás és béke poraira!

Arad, 1917. november hó 14-én.

Ozv. Matkovcsik Jánosné szül. Paszay Mária anyósa, Szvidrán Mária, Szvidrán József, nevelt gyermekei, Lichtenthal Hermann és családja, öz. Hermann Gyuláné szül. Lichtenthal Otília, Lichtenthal Ferenc testvérei, Andráska Mihály és neje szül. Matkovcsik Jusztna és családja, Szvidrán János és neje szül. Matkovcsik Mária és családja sógor és sógornói, Ozv. Junga Józsefné szül. Horváth Irma unokatestvére. 15

Varga Imre első temetőkezelő intézete Arad, Andrássy-tér 13. Telefon napjai: 97. Éjjeli szolgálat: 738.

Petroleum

helyett 25 gyertyafényű asztali lámpát 15 kor. ért, 6 hónapra való gázfelhasználó anyagot 30 kor. ért szállít, míg a készlet tart. 7841

Komán D., VI., Budapest, Nagymező-u. 45.

Egy előkelő,

minden ágazattal foglalkozó, régi

biztosító társaság

Aradváros, esetleg az egész megye részére óvadékképes 7842

főtárgynököket keres.

Ajánlatok „B. b. t.” jellegével kiadóhivatalba.

Csak

Gyöngyvirág, Ibolya, Orgona és Eau de Fleurs illatokat

használjunk

a Dunántúli Gazdasági Szeszgyárosok Szeszfinomító Részvénytársaság, Nagykanizsa gyártmányából, mert

felülmul minden külföldi gyártmányt. 1991

Gyufát,
Gyertyát,
Zsírosszódát és
Kristálysódát

minden mennyiségben megvételre keres 706:

Gonda Nándor

Aruforgalmi vállalata, Déva.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arobórt vakító fehérre varázsolja és eltünteti mindenféle arotisztatlanságot. Ara egy tégelynek 2—K.

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej 2 K — fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K — fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **CITRAS**-sal.

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszerertárában

Arad, Andrássy-tér 22. szám.

A szépségápolás tükre a felhasznált szépségápolószerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőse. Kis tégely 1'50 kor. Nagy tégely 2'50 k.

Rozsnyay Serail orámje nappali használatra. Egy tégely ára 3 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 7 kor. — fill.

Rozsnyay Szerail Arcpora. Lehető finomságu. Crém, fehér, rózsas és testázt.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, ideal, orgona piros rózsas, Serail. Uvegje 9 kor 50 fillér.

Kapható a készítőnél

1845

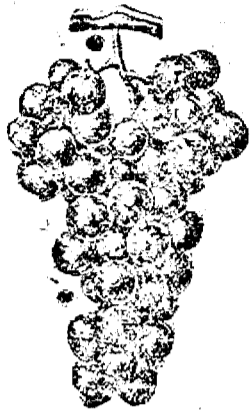
Rozsnyay Máttyás gyógyszerertárában Arad, Szabadság-tér.

Földmivessiskolát végzett

27 éves, teljesen hadmentes, nős egyén, gazdaságban

ispáni állást

keres. Csakis állandó helyre reflektál. Cím a kiadóban. 7834

Szőlő-oltványokat

Amerikai sima és gyökéres vesszőket különféle fajtákban, fajtisztaságáért jótállva, szállít legdusább választékban a már évek óta elsőknek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Kisküküllőmenti első szőlőoltvány telep.

Tulajdonos: 8445

CASPARI FRIGYES,

Medgyes (Nagyküküllő megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni

10099—1917. pm.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala a hadijótékonyaság nemes ügyének előmozdítása érdekében a koronázási domb történelmi nevezetességű földjét izléses kivitelű üvegkoronába kívánja hozni és az eladásból befolyt jövedelmet a harc téri hős katonák özvegyei, árvái és a rokkantak alapjának gyarapítására fogj fordítani.

Az üvegkoronák mintája hivatalomban megtekinthető és 10 korona árban hivatalom által megrendelhető.

Felhívom a város hazafias közönségét, hogy a nemes célú mozgalmat magáévá tegye, az igen szép kivitelű koronázási emlékművet a pénz beküldésével mielőbb rendeljék meg.

Arad 1917. október hó 16.

Varjassy, polgármester.

A Magyar királyi belügyminiszterium és a magyar kir. kereskedelmi miniszterium által engedélyezett, valódi **HERSKOVITS-féle citromizból készült**

CITROMIZ PÓTLÓ,

mely teljesen pótolja a most amugy is behozatal hiányában drága citromot. Kellemes íze és jóságánál fogva felülmúlja az eddig forgalomba hozott összes citrompótlókat. Egy kellemes ízű limonádéhoz egy kávé kanál, egy teához pedig 30 csepp elegendő. **Herskovits-féle citrom-pótló** kapható az összes elsőrangú fűszer- és csemegekereskedésekben. Egy kis üveg ára 1.70 korona, 1 nagy üveg ára 2.40 korona. **Viszontelárusítóknak nagy árengedmény.** Képviselőt:

Roth József, Heim Demokos-utca 3.

Főraktár: Arad, Deák Ferenc-ut., Földes gyógyszerteráral szemben. Ugyeljük a Herskovits névre. 6197

Lóárverési hirdetmény.

A békéscsabai cs. és kir. állandó lókorházban erdő és mezőgazdasági célokra alkalmasnak talált lovak árverése 1917. november hó 24-én lesz megtartva. Az árverés reggel 8 órakor kezdődik. Árverezni csakis főszolgabírói igazolvánnyal lehet.

7839

A parancsnokság.

Budapesti fémárugyáros egy nélkülözhetetlen és jelenleg nagyon is aktuális, szabadalmazott cikke Arad-, Csanád- és Békésvármegyére. Ezen cikk teljesen fölöslegessé teszi a cipő további megtalálását és minden rászegezés vagy rácsavarás nélkül

pillanat alatt a cipőre fel és lecsatolható

Szabályozható kisebbre-nagyobbra s így egy pár védővel több pár cipő éveken át megvédhető. Teljesen zajtalan, észrevétlenül végig simul a cipő talpon és a legkényesebb izlést is kielégíti.

Kapható:

7839

Hoffmann Sándor cégnél

Arad, Andrassy-tér 20. szám.

Vidéki képviselők kerestetnek. Viszontelárusítóknak árkedvezmény.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Nagymennyiségű használt pléh pánt eladó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

25948—1917. klt.

HIRDETMÉNY.

A nagyméltósága m. kir. belügyminiszterium 188062. szám a. kelt intézvényével jóváhagyott 12900—303—913. sz. szabályrendelete alapján azon ház- és telektulajdonosokat, a kiknek házuk előtt a járda, kvezet, vagy aszfalt burkolattal ellátva nincsen, felhívom telkeik előtt a gyalogjárdát folyó évi november hó 30-ig terjedő idő alatt 1 1/2 méter, az ennél keskenyebb járdákat pedig egész szélességben és 15 cm. vastagságban homokréteggel akként láttassék el, hogy a víz lefolyó árok vagy folyóka felé 5 cm. eséssel bírjon.

Köteles továbbá a háztelek tulajdonos a gyalogjárók mellett elvonuló vízlevezető árkot telke és háza utca vonalának hosszában a városi mérnöki hivatal által előirt utasítás és méret szerint kiásatni és azt tisztán tartani, nemkülönböztetve ezen vízlevezető árkokon keresztül a kocsibejárattal hidat építeni s azt folyton jókarban tartani.

Akik ezen rendeletnek eleget nem tesznek, 4 koronától 50 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetendők és ezen büntetésen felül az elmulasztott munka az illető költségére hivatalból fog eszközöltetni.

Tekintve, hogy a Maros vizállása ez idő szerint igen kicsiny, ajánlom, hogy a homok szükségletét az erre utaltak a nagyobb vizállás beállta előtt szerezzék be, mert azon szokásos védekezés, hogy a homokolás a magas vizállás miatt nem eszközölhető, figyelembe vétetni nem fog.

Arad, 117. október hó 17-én.

Green, főkapitány.

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 4 korona — fillér.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, finom fűszeres ízű, zsongitó, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegok részére és ott, ahol a condurongó kéreg java van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehazán beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlatos. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1945

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Fehér, száraz

házi szappant

nagyobb mennyiséget vásárol

Hajós Árpád gyógyszer-tára

Arad, Andrassy-tér 22. sz.

Katonáknak

fontos tudni, hogy

ruhaletük

kiirtására legjobb szer a PETRIS folyadék, ára 2 kor. és HADAR hintőpor, ára 2 kor.

Szőrvesztő-

Depillor.

E kitünő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ara utasítással 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszer-tárában

Arad, Andrassy-ut 22. szám.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számíttjuk.

Minden apró hirdetés ára 20 fillér. Vastagabb betűkkel 40 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 10 óráig 2 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Támogatásom”

levél várja a kiadóban. 7848

Alkalmazást keres.

Fűszerkereskedősegéd

ki az engros, valamint a detail szakmában jártassággal bír azonnali belépésre állást keres. Weisz Müller János Szabadság-tér 10. 7847

Több

évi gyakorlati bíró hadmentes egyén felírásba december 1-re állást keres. Klein Izidor Bocskay-tér 5. 7850

Kereskedelmi

tanfolyamot végzett leány kezdő irodai alkalmazást keres. Szives megkeresést „Kezdő” jelleg alatt a kiadóba kérek. 7852

Alkalmazást nyer.

A székelyi

(Temesmegye) körjegyzői irodában egy a jegyzői teendőkből és gépirásban jártas nő azonnali alkalmazást nyer. Díjazása havi 140 korona, némi mellékjuttatás és lakás. Körjegyző. 7854

Szakácsné

jó bizonyítványokkal felvétetik. Minorita-palota ajtó 3. 7852

Boszoros

deutsches Mädchen für Hausarbeit gesucht ev. Hausfräulein Andrassy-tér 20. II. em. ajtó 14. 7857

Mindenek

jószó és egy szobaleány azonnalra kerestetik. Andrassy-tér 20. II. emelet ajtó 14. 7838

Gyakorlott gyorsíró, állandó alkalmazást nyer az Aradi Közlöny szerkesztőségében. Jelentkezni lehet délután 5-7 óra között.

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fű, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás.

Magános

nőnél tiszta egyszerű butorozott szoba kiadó, esetleg kósztal. Cim a kiadóhivatalban. 7851

Vétel és eladás.

Eladó

legfinomabb ágynemű vászon új ágynemű, kavás abrosz, hímzések, batizt. Hal-tér 7. sz. 7866

Teljesen

új férfiszoba eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5001

Tízelt

bokknyereg, kitérően karban tartott teljes felszereléssel eladó. Cim a kiadóhivatalban. 7868

Keresek

vételre smyrna vagy persa ebédli szőnyegot esetleg uri szőnyegot. Ajánlatokat levélben kérem, Haag Eleonora Arad W. asszony-utca 50. 7855

Landénák

és mindentféle állások eladók. Cim a kiadóhivatalban. 7861

Könyvek és könyvtárakat vesz Deák Béla könyvkereskedése, Forray-utca. Telefon 909 szám. 4431

Hagyományok makói óriás, valamint petrezselyem és egyéb magvakat, ugyanintén edes nemes tormadugványt, melyek csiraképeségért, fajtiságért, élelősséget vállalunk, legelőször napláról szállítunk. Foglalkoztatunk maximális, termelt piaci áron adunk el. Aradkereskedelmi Részvénytársaság, Makó. 682

Alma, nagyobb mennyiségben, eladó. Bővebbet Körösvölgyi Pálunkaraktár, Andrassy-tér 5. Telefon 651. 7528

1200 mtr. érétkötél, két dob hozzávaló felszereléssel, 8 drb. Travers vas, 1 drb. billenő eke, azonnal eladó. Megtekinthető Purgly Lajosné-utca 176. Értekezni Pokonyi Pál, Aradtanya, Gábor-dűlő 2. szám. 7473

Ingatlan.

Eladó

a Lipót-utca 4. számú ház. Bővebbet ugyanott. 7849

Lippán

üzletnek alkalmas csinosan épült ház, azonnal eladó. Cim a kiadóban. 7844

Eladó

Csiky Gergely-utca 9. számú emeletes ház. Bővebbet Bocskó-utca 9. földszint. 7845

Eladó ház. Gizella-utca 3. sz. emeletes bérház, 10 évig adómentes, szabad kézből eladó. Bővebbet ugyanott. 6140

Hástelek Verőcegy-utcában méltányos áron eladó. Cim a kiadóban. 7838

Aradon, Maros mellett, két nagy holdas telek, több különálló házzal, eladó. Cim a kiadóban. 7862

Jókarban lévő ház a Purgly Lajosné-utcában, haláleset miatt, olcsón eladó. Cim a kiadóban. 7813

Még 10 évig adómentes

Mária-utca 3. számú magas földszintes ház, négy szép kis lakással, eladó. Bővebbet ugyanott. 7823

Különféle.

Nagy raktár helyiségeket és nagy pincéket bérbe veszek. Ajánlatokat Epstein Simon, Boros Béni-tér 11. szám. 7547

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetik a Messinger-boy irodában, Deák Ferenc- u., Bara Béla hirdetés- és hirdaprodájában Zrínyi- u. és a Kossuth-utcai papírüzletben.

Gyógyászat.

Hehs Vasas chinabera.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, évtárgyalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vörképző és vérjavító, biztos óvszer malárius fertőzések és minden fertőzőből eredő meg-betegedés ellen ugy felelőseknek, mint gyermekeknek. Ára 5.— kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Az angol

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Az Auszol

aranyér-kupokat mindenben pótolják a Haemoroidal-kupok, azonos összetételű, ugyanintén batizt is teljesen azonos, ára 3 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Ruh és visketegeg

elleni fehér kenőcs kapható egyedül Ferenc-téri Vajdits-gyógyszertárban. Kis tegely 2 korona, nagy tegely 3 korona 50 fillér. 6171

Aranyat és ezüstöt

beváltak a legmagasabb árrban. 14 karátos aranyat 7.50 kor. Ugyazintén színaranyata legmagasabb árrban beváltak. 7392

Gerber Henrik, Arad, Weltzer János-utca 15. sz.

Benzinmotoros tüzfavágó gépet keresek.

Ajánlatok ár és pontos cím megjelölésével Szántó Hirlaprodába, Temesvár küldendők. 7848

Ujarad község előljáróságától.

Szám 2563—1917.

Hirdetmény.

Ujarad község legelőbirtokosság tulajdonát képező 2 drb. selejtezett tenyészbika folyó évi november hó 20-án délelőtt 10 órakor a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés ellenében, nyilvános árverésen el fog adni.

Az árverés Ujarad község pártorházában lesz megtartva.

Ujaradon, 1917. november hó 12-én.

7836

Az előljáróság.

Keresek

Száraz takarmány tököt, Sütő tököt, Fajalmát, Fehér étkező répát,

csakis komplett waggon szállítást és

vágómarhát.

Fix ajánlatot kér:

Hönig Lipót

Temesvár-Gyárvaros, Széna-tér 10. Telefon 1358. 7840

Egy-két könyvtő, valamint több

könyvkötő leány

jó fizetéssel alkalmazást nyernek az Aradi Nyomda Részvénytársaság könyvkötészetében.

Központi arany beváltó

és ékszerész József főherceg-ut 12.

bevált

finomabb arany gramját K. 11.—ig.

Központi arany beváltó

és ékszerész József főherceg-ut 12.

bevált

18 karátos arany gramját K. 9.—ig.

Központi arany beváltó

és ékszerész József főherceg-ut 12.

bevált

16 karátos arany gramját K. 8.—ig.

Központi arany beváltó

és ékszerész József főherceg-ut 12.

bevált

14 karátos arany gramját K. 7.—ig.

Központi arany beváltó

és ékszerész József főherceg-ut 12.

alkalmi vételnek olcsón beszerezhető.

Központi arany beváltó

és ékszerész József főherceg-ut 12.

ajándékokat olcsón, be lehet vásárolni.

Karácsonyi és újévi

BRANDES

ékszerész, József főherceg-ut 12. sz. Lutheránus templom mellett.

„Duna” Biztosító Társaság.

Aradi vezérigynökség: Szabadság-tér 3. (Telefon 3—39.)

vállal halál és megélés esetére szóló

Hadikölcsön

biztosításokat

ugy a 6%-os, mint az 5 1/2%-os magyar hadikölcsönre, 7866

orvosi vizsgálat nélküli

Azonnali érvényesség

mérsékelt díjak, melyek 1/4 és 1/2 évi részletekben fizethetők.

Hadikockázat pótdíjmentes.

Arad szab. kir. város kapitányi hivatalától.

26477—1917. khsz.

HIRDETMEY.

Közhirre teszem, hogy Aradon 1917. évi szeptember hó 28. napján felfogott egy darab fehér vörös tarka tehén mint gazdtalan jószág folyó évi november hó 16-án délelőtt 9 órakor a nagyvásártéren tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzért eladatni fog.

Arad, 1917. évi október hó 28. napján.

Rendőrkapitányság.